KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V. CELOVEC, 9. septembra 1949 Številka 36

Tito ne verjame v vojno

Znanemu ameriškemu dopisniku lista „New York Times“, g. Cyrusu Sulzbergerju je maršal Tito dal priliko, da se je z njim razgovarjal. V prvi vrsti je maršal Tito poudaril, da ne verjame, da bi prišlo sedaj do vojne.

„Predvsem bi rad poudaril, da ni nikakih razlogov, da bi se ljudje v inozemstvu razburjali in skrbeli, ko smo mi sami popolnoma mirni.“ Dalje je rekel maršal Tito: „Jaz niti za trenutek ne verjamem, da je na svetu kak narod, ki bi si želel, da se povrne taka mednarodna vojna, kakršna se je pred kratkim končala, ali morda celo vojna, ki bi bila še hujša. Pretnja take katastrofe preprečuje možnost nove vojne. Posledice pretekle vojne nas še vse preveč težijo, da bi se mogli sprijazniti z mislijo na novo vojno.

Poudarjam ta dejstva vkljub vsem sporom, ki vladajo na svetu in vkljub vsem govoricam o vojni, ki se širijo v nekaterih deželah.“ Ko ga je ameriški dopisnik vprašal glede kominformistične gospodarske blokade Jugoslavije, mu je maršal Tito odgovoril :„Ta blokada ne pomeni za nas največje grožnje; ta grožnja nas ne zadene niti malo. Mi smo jo napravili že popolnoma neučinkovito.“

Tito sprejel ameriške finančnike

Kakor poročajo iz Beograda, je sedaj maršal Tito navezal osebne stike s člani Mednarodne banke za obnovo in razvoj, ki se trenutno mudijo v Jugoslaviji, kjer proučujejo tamošnje gospodarske razmere z ozirom na jugoslovansko prošnjo za posojilo pri tej banki.

Delegacijo, katera je obiskala maršala Tita, je vodil g. A. S. G. Hoar. Razgovorov se je udeležil tudi podpredsednik jugoslovanske federalne komisije za načrtno gospodarstvo.

Kakor pravijo poročila, je maršal Tito sprejel tudi angleškega parlamentarca, Zilliacusa, s katerim se je delj časa razgovarjal. Zilliacusa je angleška laburistična stranka izključila iz svoje srede zaradi njegovih preveč levičarskih naziranj z ozirom na angleško zunanjo politiko.

Zilliacus je izjavil, da mu je Tito rekel, da Jugoslavija ostane komunistična, da se bo razvila v socialistično državo in da nima nikakih namenov, vključiti se v kapitalistično družbo. Dalje je poudaril, da jugoslovanski voditelji izražajo trdno prepričanje, da bi ne bilo vredno delati za izgradnjo socializma, če socializem ne pomeni boljšega razmerja med ljudmi, več dostojanstva za posameznika in več spoštovanje svobode, pravice in resnice.

Med drugim je Tito tudi dejal, da bo Jugoslavija čez nekaj let dežela, v kateri bo življenje dobro, ker postavljajo sedaj trdne temelje, na katerih bodo kasneje zvišali življenjsko raven vsega naroda.

Avstrijsko vprašanje nerešeno

1. september je bil zadnji datum, ki so ga na Pariški konferenci štirih zunanjih ministrov določili za termin, do katerega morajo njihovi namestniki dokončno urediti vprašanja, ki se tičejo avstrijske državne pogodbe. Ker se zastopniki štirih velesil niso do tega časa mogli sporazumeti glede mnogih vprašanj, so prvotno nameravali podaljšati termin do 10. septembra. Toda ker je prišlo do novih nesporazumov med Vzhodom in Zapadom, so sklenili, da pogajanja prekinejo, ker nima smisla še nadalje zavlačevati pogajanja v Londonu. Ameriški zastopnik je zato predlagal, naj bi se razgovori glede avstrijske državne pogodbe nadaljevali v New Yorku 22. septembra. Na ta predlog sta pristala zastopnika Francije in Anglije, Sovjetska zveza pa do danes še ni dala odgovora.

V boju za vero in resnico

Papež Pij XII. je poslal katoliškemu shodu v Luzernu v Švici posebno poslanico, v kateri poziva katoličane, „naj se bojujejo z vso silo svoje katoliške vere proti materializmu.“

Posebej pravi papež Pij XII. v svoji poslanici: „Duhovna sila more obstajati le v duhu in le na račun drugih sil. Samo z Bogom more biti človek resnično svoboden. Kdor pa se obrne od Boga ,mora postati takoj žrtev totalitarnega režima. Nobena sila na svetu ne more biti za materializem večja ovira, kot je Kristusov nauk.“

Tudi na katoličane, ki so bili zbrani preteklo nedeljo v Bohumu v Nemčiji, je naslovil papež posebno poslanico. V tej poslanici pravi: „Med brezbožnim komunizmom in katoliško vero je potegnjena črta ločnica. S tem je postavljen nasip, ki naj varuje ne samo delavno ljudstvo, ampak vsakogar in vsa združenja brez razlike pred marksizmom, ki taji Boga in vero v njega.

Socialni program Cerkve temelji na treh stebrih: na resnici, pravičnosti in krščanski ljubezni. Cerkev ne more nikdar, tudi za las ne, popustiti od teh temeljev. Vojna je prinesla izenačenje vseh razredov. Ne sme več priti čas, ki bi ponovno postavil razlike med onimi, ki kaj imajo, in onimi, ki samo z delom svojih rok skrbijo za svoj vsakdanji kruh. Krščanske kulture ni mogoče ločiti od socialne politike. Delovno ljudstvo pa ne sme postati plen brezbožnega materializma. V javnem življenju mora Cerkev uveljaviti svoj vpliv na vseh področjih človeškega udejstvovanja.“

V Pragi so preteklo nedeljo prečitali v vseh cerkvah poslanico nadškofa dr. Berana. V njej poziva cerkveni vodja vse vernike, naj ostanejo trdni v svoji veri. To je prva poslanica dr. Berana, ki so jo prečitali po juniju mesecu, ko je komunistična vlada dala duhovnikom nalog, da ne smejo čitati v cerkvi pastirskih listov. Nadškof obravnava v svoji nedeljski poslanici predvsem dve točki bogoslovnega pomena: „Tisti, ki ni izdajalec Boga, ne more biti izdajalec svoje države“ in pa: „Verniki naj molijo, da se povrnejo k svojemu Bogu, kakor se je izgubljeni sin vrnil k svojemu očetu.“ Ob koncu pravi nadškof: „Upam, in to upanje mi je v veliko tolažbo in pomoč, da ostanete zvesti Bogu in sv. Cerkvi.“

Nadškofova poslanica je bila namenjena v počaščenje praznika Marijinega rojstva. Uradno ne obstajajo nobene vezi, po katerih bi mogel dr. Beran priti v stike v svojimi verniki. Izdajanje pastirskih listov je prepovedano in obsojeno kot „protidržavno udejstvovanje“, razen pod pogojem, če je vlada izdala prej svoje dovoljenje. Nedeljska poslanica je bila tipkana na pisalni stroj in razmnožena za vse duhovnike, ki so jo vključili v svoje pridige.

Nadškof dr. Beran je dejansko interniran v svoji palači in pod policijskim nadzorstvom že od junija meseca dalje.

Komunistični plaz ustavljen ob Grčiji

„Sedaj so se šele pričeli kazati uspehi Trumanove odločne politike, s katero je zagovarjal pomoč Grčiji v njenem boju proti komunizmu. Čeprav se je ta sklep nekaterim zdel svoj čas tvegan in so mnogi kričali ter prerokovali nesrečo, je predsednik dobro vedel, kaj hoče. Položaj je izgledal še obupnejši, ko je Velika Britanija 24. februarja 1947 sporočila ameriški vladi, da bo zaradi lastnih denarnih težkoč prisiljena ukiniti 31. marca pomoč Grčiji in Turčiji. Obseg britanske pomoči Grčiji je bil znaten, čeprav ne preveč uspešen. Bilo je jasno, da Grčija brez pomoči od zunaj ne bo mogla dolgo zdržati. Prav tako pa je bilo tudi jasno, da bi bile koristi zahodnih zaveznikov zelo ogrožene, če bi postala Grčija nova sovjetska podložniška država.

Zato je predsednik Truman takoj nastopil. Dne 27. februarja je sklical tajno sejo v Beli hiši in 12. marca je predložil na skupnemu zasedanju kongresa načrt za vojaško in gospodarsko pomoč Grčiji in Turčiji v znesku 400 milijonov dolarjev. Prav nič ni prikrival resnosti položaja. Napadalni komunizem se je kot poplava razširjal ob vzhodni Evropi skoraj neovirano. Mnogi so bili prepričani, da bo mogoče brez vojne ustaviti rdečo poplavo šele ob Rokavskem prelivu. Toda predsednik in kongres sta sklenila, da poskusita zaustaviti rdečo nevarnost v Grčiji. Naravno je bilo, da je bilo vse podjetje zelo tvegano. Lahko bi povzročilo tudi vojno.

V najnevarnejšem položaju je bila Grčija v letu 1947, ko je že vse kazalo, da ne bo zmogla komunističnega pritiska. Krog in krog so jo obdajale sovražne sosede: Jugoslavija, Bolgarija in Albanija. Vse te države so bile v komunističnih kleščah ter so na vso moč podpirale grške gverilce. Položaj v Grčiji je bil skrajno slab. Takrat res skoraj ni bilo kaj več upati. Toda sklep je bil storjen. Sledili so meseci negotovosti in zmede. Mi kljub vsemu nismo prenehali s pomočjo in polagoma je napetost popustila. Pod vodstvom ameriških vojaških inženirjev so zopet odprli Korintski prekop, ki so ga razdejali Nemci. Uničena pristanišča so zopet pričela obratovati. Prometu smo izročili več kot 1000 milj cest. Obnovili smo poljedelstvo tako, da je leta 1948 žetev dosegla 90% predvojne višine, dočim je znašala le 30% ob končani vojni. Sedaj prihajajo vedno ugodnejše vesti z bojišč. Hrbet upora je bil zlomljen in lahko odločno trdimo: odločili smo se, zavzeli smo določeno stališče. S potrpljenjem in trdim delom smo premagali težave in v tem delu sveta smo odločno ustavili komunistično poplavo.“

(„Washington Star“.)

Ali se demokracije lahko naučimo?

(Henry W. Holmes)

I.

Henry W. Holmes, profesor na harwardski univerzi (v USA), je napisal zanimivo razpravo, v kateri si je postavil vprašanje, ali se demokracije lahko naučimo. Poslušajmo ga, kaj pravi.

V odgovor na to vprašanje bi dejal — pravi Holmes — da se demokracije vsekakor lahko učimo in tudi naučimo, a le delno. Zakaj pa le delno? Zato ker demokracija ni nekaj dokončnega in zaključenega. Demokracija je že po svoji naravi taka, da ni in ne more biti zaključena. Demokracija je namreč iskanje poti, po kateri bi se dalo najlepše in najbolje urediti življenje v državi in družbi sploh. Demokracija ni nek dokončni sestav, ki bi nam že na krožniku nudil rešitev za vsako vprašanje, marveč nam kaže le pot in način, kako naj se takšnih vprašanj lotimo ter jih rešujemo.

Jasno pa je, da ima demokracija neko svojo logiko in da je s to logiko jasno rešila nekatera vprašanja. Tako je na primer demokracija ustvarila svobodne javne šole kot sredstvo, ki je bistveno potrebno za obstanek demokracije same. Brez svobodnih javnih šol ni demokracije. Seveda pa vseh vprašanj ni mogla tako jasno rešiti. Na vprašanje, ki smo si ga v uvodu zastavili, torej lahko odgovorimo, da se osnov demokracije brez dvoma lahko naučimo in jih lahko tudi poučujemo. Temu lahko dodamo tudi tiste rešitve socialnih vprašanj, ki sta jih demokratična misel in delo doslej jasno izkristalizirala.

Kaj pa ostala vprašanja? Ali naj o njih demokracija molči? Ne! Demokracija ima tudi na tem področju važno vzgojno nalogo. Razlika je le ta, da na ta vprašanja ne more dati dokončnih odgovorov. To velja zlasti za šole, ki morajo vzgajati mladino v demokratičnem duhu in k demokratičnemu življenju. Dostikrat pride ravno v praktičnem življenju do navzkrižij, nasprotij in različnih mnenj. Kdor vzgaja mladino k demokraciji, mora biti v takih primerih zelo previden in mora znati ločiti med osnovnimi demokratičnimi načeli in pa med svobodnim odločanjem, ki ga demokracija pri reševanju praktičnih vprašanj dopušča. Vzemimo na primer volitve. Bilo bi napačno in nespametno, če bi se učitelj zavzemal pred učenci samo za enega kandidata ali eno stranko, po drugi strani pa bi tudi ne bilo prav, če bi delal tako, kakor da bi volitev sploh ne bilo. Učitelj bo rešil svojo nalogo tako, da bo govoril učencem o volitvah na splošno, pa tudi podrobno o strankah in kandidatih, ki pri volitvah nastopajo. Pri tem pa bo moral vestno paziti, da bo objektiven in nepristranski, to se pravi, da bo učencem razložil, ta stranka in ta kandidat ima tak program, druga stranka in drug kandidat imata zopet svoj program, ne bo jim pa pripovedoval, da je on osebno pristaš te ali one stranke, in bo skrbel, da se bo ogibal nestrpnosti in da bo vcepljal učencem duha strpnosti.

Šola naj učencu tudi pomaga pri čitanju časopisja. Vzgaja naj ga k temu, da ga bo čital z odprto glavo in z odprtimi očmi.

Ker pride v praktičnem življenju do tega, da tudi časopisje zavzema različna stališča do raznih spornih vprašanj, je važno, da je učitelj zelo tenkočuten. Če gre za važne javne zadeve, ne more mimo njih, ne sme jih zamolčati. Njegova naloga je, da učence nanje opozori in jim skuša razložiti, zakaj v bistvu gre, ne sme pa jim vsiljevati svojega osebnega mnenja in dokončnih rešitev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nekateri javni, zlasti politični spori pa so tako „vroči“, da jih šola ne sme omenjati. Lahko so sicer politično zelo zanimivi, toda preveč bi bilo zahtevati od učiteljev, da bi na primer na srednjih šolah mogli razlagati vse tehnične podrobnosti teh spornih vprašanj ali da bi mogli v razredu s pridom in v korist za pravo demokratično vzgojo voditi debato o takih vprašanjih.

Omenil sem nekatere težave, toda te težave nam ne smejo vzeti poguma, da ne bi vzgajali mladine za demokratično življenje. To velja zlasti za srednješolsko in visokošolsko mladino. Ne moremo pričakovati, da bi bili ali postali vsi gospodarstveniki, poljedelski strokovnjaki, socialni ali politični filozofi, vsakdo pa mora imeti vsaj nekaj osnovnih pojmov o teh zadevah. Te pa mu šola mirno lahko da.

(Nadaljevanje prihodnjič)

NACISTI NA VAŽNIH MESTIH V VZHODNI NEMČIJI

Na sovjetskem področju Nemčije vedno več sprejemajo v razne važne službe bivše člane nacistične stranke in častnike nemške vojske.

Med časnikarji imamo Alberta Albrechta, ki je sedaj glavni urednik lista „National-Zeitung“ in je bil nekdaj urednik berlinskega nacističnega lista „Berlin am Mittag“. V januarju 1948 so razkrili njegovo prejšnje nacistično delovanje in so ga izključili iz berlinskega časnikarskega društva.

Herbert Baum, ki je bil voditelj Hitlerjeve mladinske organizacije od leta 1929 in član nacistične stranke ter nacistični urednik od leta 1931, je sedaj gospodarski urednik lista „Abend-Post“, drugi dobro znani nacist Zander, ki je pred vojno igral veliko vlogo v organizaciji Hitlerjeve mladine in je bil načelnik za tisk prosvetnega urada Hitlerjeve mladine, je sedaj član uredništva lista „National-Zeitung“.

Tudi važne upravne in politične službe vršijo bivši nacisti. Minister za prosveto v Brandenburgu Fritz Rücker je bil član nacistične stranke in v „Sturm Abteilung“. Ministrski ravnatelj Hossinger, ki je sedaj dodeljen deželni pisarni v Turingiji, je bil veliko let član nacistične stranke in kolega voditelja sudetskih nacistov Henleina.

Načelnik policije sovjetskega področja Berlina Pavel Markgraf je bil častnik nemške vojske in je leta 1943 dobil viteški križ.

Član nacistične stranke od leta 1932, znani antisemit in bivši ravnatelj dunajskega „Burgtheatra“ Lotar Müthel je sedaj ravnatelj gledališča v Weimarju.

Sovjeti so imenovali za ravnatelja tovarne s porcelanom dr. Fritza Scheidta, ki je bil član nacistične stranke, nosilec viteškega križa in načelnik pododdelka nemškega ministrstva za oborožitev in vojno proizvodnjo. (AIS)

DOBAVE ECA DO KONCA JULIJA 1949

Uprava za gospodarsko sodelovanje je sporočila, da je od 3. aprila 1948, ko je pričela delovati, pa do 31. julija 1949 poslala državam Marshallovega načrta v Evropi, Kitajski in Koreji blago v skupni vrednosti 4.712,500.000 dolarjev. Evropske članice Marshallovega načrta so prejele za 4.539,700.000 dolarjev dobav. Kitajska je prejela blago v vrednosti 166,500.000 dolarjev, Koreja pa za 6,300.000 dolarjev blaga. Največ denarja je šlo za nakup živil in poljskih pridelkov. Evropske države so predvsem rabile živila ,krmo in umetna gnojila. Od poslanega blaga so Združene države nudile za 2.635,800.000 dolarjev živil in surovin, Kanada je poslala za 691,900.000 dol. različnega blaga, Latinska Amerika za 334,300.000 dolarjev, evropske članice obnovitvenega načrta za 260,000.000 dolarjev in druge države za 224,700.000 dolarjev blaga. Med druge države spadajo: Češkoslovaška, Poljska, Jugoslavija in sovjetsko področje Nemčije, ki so dobavile blago evropskim državam Marshallovega načrta. Češka je poslala za 129.000 dolarjev umetnih gnojil, Jugoslavija gradbeni les in svinec v vrednosti 361.000 dolarjev, Poljska je dobavila za 11,831.000 dolarjev premoga in umetnih gnojil, vzhodna Nemčija pa usnje in umetna gnojila v vrednosti 1,082.000 dolarjev.

Iz politike in gospodarstva

PROPAGANDA IN DEJSTVA

Kot je znano, je Italija morala po mirovni pogodbi izročiti Sovjetski zvezi določene ladje v Odesi v Črnem morju.

Vojni minister Randolpho Pacciardi, svojčas skrajni levičar, ki je bil na čelu italijanskega oddelka v internacionalni rdeči brigadi med špansko državljansko vojno, je hotel napraviti iz izročitve teh ladij nekaj drugega kot navadno uradno dolžnost. Zato je sestavil posadko ladij po večini iz italijanskih komunistov, ki so bili mornarji trgovske mornarice.

Tako so mornarji imeli priliko videti na lastne oči resnično stanje vsaj v enem mestu „obljubljene“ Marksove dežele. Beneškemu mornarju, načelniku komunistične celice, je uspelo kupiti kos trdega črnega kruha, s katerim teši prebivalstvo Odese svoj glad. Po svoji vrnitvi v Benetke je ta mornar takoj odšel na tajništvo komunistične partije, zagnal tisti črni kruh na pisalno mizo službujočega funkcionarja, vrgel zraven partijsko izkaznico in prijavil svoj izstop iz partije.

Ta dogodek predstavlja učinek protikomunistične kampanje sedanje italijanske vlade. Mnogo ljudi, ki je v zadnjem času obiskalo Italijo, izjavlja, da je ta kampanja dosegla zelo velike uspehe. Tako pripoveduje obiskovalec Italije, da je nekega dne sledil v Benetkah par sto metrov komunističnemu sprevodu ter videl, da se je ta sprevod zelo zmanjšal, predno je dosegel svoj cilj na trgu Sv. Marka. Drugi turist pa je videl v Milanu, ki velja za trdnjavo italijanskega komunizma, prvega maja zelo neznatno demonstracijo, katero je par kapelj dežja popolnoma razpršilo.

Gotovo Italija nima malo težav, toda trenutno je komunizem le ena od njenih manjših skrbi. (CAD)

OPTIMIZEM AMERIŠKE ZVEZE DELA

Ameriška zveza dela (A. F. L.) je glede sedanjega gospodarskega položaja Združenih držav kar optimistična. V svojem tedenskem poročilu navaja, da se „kupčije stalno boljšajo in da pojema strah pred depresijo“ in da „kažejo uradna poročila nove bodrilne znake na gospodarskem polju.“ Podajamo par glavnih točk poročila:

„Kot kažejo uradna poročila, se kupčije večajo po vsej državi in ni verjetna nobena depresija, o kateri so toliko trobentali.

K optimizmu so po mnenju A. F. L. v glavnem prispevale sledeče okolnosti:

1. Posojila trgovini so se povečala in dosegla tako višino, kot je ni bilo že šest mesecev.

2. Trgovine na drobno zopet kupujejo v velikem obsegu in polnijo svoja skladišča.

3. V juliju je gradbena dejavnost dosegla letošnji višek, tako da presega celo lanski rekord.

4. Število zaposlenih oseb se je v juliju povečalo, čeprav je v istem času število nezaposlenih preseglo — prvič v šestih letih — številko štirih milijonov. Statistični urad dela je objavil, da je vzrok temu povečanju brezposelnih to, da išče prvič velika množica univerzitetnih absolventov delo.

5. Društvo ameriških bančnikov je nedavno pred senatnim odborom izjavilo, da se kupčije boljšajo in da ni nobene prave nevarnosti depresije, ker je v rokah ameriškega občinstva petnajst milijard dolarjev prihrankov in vlog.

6. Poletna oživitev delniškega trga je dober znak za večjo industrijsko dejavnost.

Poročilo nadalje navaja kot dobre znake še povečana bančna posojila, večjo stavbeno dejavnost izven sezonskega nihanja in zboljšane prilike v nekaterih vejah tekstilne in kovinske proizvodnje.

EVROPA V L. 1952 NE BO VEČ POTREBOVALA POMOČI

Pauf Hoffman, upravnik ECA, ki se trenutno mudi na obisku držav zahodne Evrope, da na svoje oči ugotovi napredek evropske obnove, je izjavil, da po njegovem mnenju zahodna Evropa v letu 1952 lahko zasluži v dolarjih 4 milijarde dolarjev ,tako da ne bo več potrebovala ameriške pomoči.

Hoffman je poudaril potrebo takojšnjih ukrepov, s katerimi se bo napravilo iz Evrope enotno tržišče in ustanovila tržišča v področju dolarja; izjavil je, da imajo vsi narodi na področju Marshallovega načrta korist od napredka obnove, a je dosxavil: „Ne bil bi odkritosrčen, če ne bi izjavil, da so naloge, ki stojijo pred nami, mnogo težje kot tiste, ki so za nami, in da je čas za njihovo rešitev tako kratek, da ne dovoli oddiha. Če hočemo popolnoma izkoristiti naraščujočo proizvodnjo Evrope ,mora biti svoboda gibanja blaga in narodov zahodne Evrope mnogo večja. Za obdržanje široke proizvodnje po nizkih cenah so potrebna obširna tržišča.“

Hoffman je označil Marshallov načrt za orodje gospodarskega sodelovanja in zatrdil:

„Socialni in politični cilj svobodne Evrope lahko dosežemo le, če postanejo cilji Marshalovega načrta stvarnost. Socialni cilj Evrope je višja življenjska raven narodov udeleženih držav. Njen politični cilj je obdržati demokratske ustanove svobodnega sveta in pripomoči k miru na svetu. Ne more pa biti politične enotnosti na svobodnem svetu, če nekateri hočejo voditi gospodarsko vojno.“

Hoffman je nato poudaril potrebo po tržiščih za evropsko proizvodnjo v Združenih državah in pripomnil, da se mora v letu 1952 doseči prodaja v višini treh milijard dolarjev, četrto milijardo dolarjev pa bo Evropa lahko vsako leto dobila od turizma in drugih nevidnih izvozov. Lani je evropski izvoz v Združene države bil manjši kot pol odstotka ameriške proizvodnje.

Hoffman je zaključil: „Uspešen način za pridobitev potrebnih dolarjev za uravnovešenje plačil je razširjenje tržišč; zgrešeno je nasilno zniževanje uvoza. Tako zniževanje ne pomeni drugega kot znižanje življenjske ravni evropskega prebivalstva.“

Drobne novice

Jugoslavija je naročila v Veliki Britaniji gumijaste obroče za avtobuse in tovorne avtomobile.

*

Glasilo komunistične stranke Sovjetske zveze „Pravda“ je v posebnem članku pozvala delavce vsega sveta, naj podpirajo Sovjetsko zvezo v sporu z maršalom Titom. Tito in njegovi pristaši so namreč izdali proletarski internacionalizem.

*

V kominformističnem uradnem listu je izšel članek, katerega je napisal bivši jugoslovanski poslanik v Bukarešti, Golubovič. Članek pravi, da je vlada maršala Tita vrgla v ječe tisoče pravih komunistov in jih dala veliko število tudi umoriti. Vendar pa so vsi komunisti trdno prepričani, da se bo pravim komunistom v Jugoslaviji posrečilo v smislu naukov Lenina zrušiti nasilni režim maršala Tita.

*

Britansko zunanje ministrstvo je zanikalo poročila, češ da je britanski poslanik v Moskvi dobil navodilo, naj pri moskovski vladi posreduje glede sprejema povabila za pogajanja o avstrijski državni pogodbi, ki naj bi se nadaljevala 23. septembra v New Yorku. Izključeno je namreč, da bi posredovala ena sama vlada zapadnih držav. Ako bo kako posredovanje potrebno, bodo posredovali zastopniki vseh treh zapadnih velesil skupno, vendar pa do sedaj poslaniki treh zapadnih velesil niso dobili kakega tozadevnega navodila, četudi je seveda razumljivo, da bodo zapadne velesile podvzele vse, da bi prišlo do nadaljevanja pogajanj v Avstriji.

IRO JE NASELILA ČEZ 600.000 BEGUNCEV

Odkar je pričela delovati Mednarodna begunska organizacija IRO pred dvemi leti, je uredila položaj že več kot 600.000 razseljenim osebam.

Dne 30. junija, ob dveletnem statističnem zaključku je bilo razvidno, da je IRO poskrbela v tem času za naselitev 538.035 beguncev, 64.890 oseb pa je repatriirala, skupno torej 602.925 oseb.

Od 1. julija 1947 do 30. junija 1948 so begunci odpotovali v naslednje države: v državo Izrael 121.861 beguncev; v Veliko Britanijo 82.262; v Združene države 68.677; v Kanado 66.256; v Avstralijo 4.079; v Francijo 35.031; v Argentino 26.968; v Belgijo 22.054; v Brazilijo 19.865; v Venezuelo 12.101 in v druge države 28.881.

FANTASTIČNI KOMUNISTIČNI SEN RAZPRŠEN

List „New Hempshire Union“ prinaša uvodni članek pod naslovom „Fantastični sen razpršen“. Fantastični sen komunističnih propagandistov o izrednem gospodarskem napredku v Sovjetski zvezi pod Stalinovim režimom in o vojaški moči Sovjetske zveze sta razpršili dve ugledni publikaciji in sicer „Ocena stopnje gospodarskega razvoja v 40 deželah med letom 1900 in 1947“, ki jo je spisal Colin Clark, gospodarstvenik avstralske vlade, in „Pregled“, ki so ga izdale organizacije norveškega narodnega sindikalnega kongresa.

Značilno pri teh dveh publikacijah je, da sta izšli iz dveh tujih, nepristranskih virov na nasprotnih straneh zemlje, katerih vlade simpatizirajo s cilji delavskih vlad. Njihovi zaključki se večinoma strinjajo in so v skladu s podatki drugih neodvisnih gospodarstvenikov.

Clark ni pisal samo o Sovjetski zvezi. Primerjal je gospodarske razmere vodilnih držav na svetu. Rusija je prišla v poštev kot ena teh držav. Pisec navaja samo dejstva brez kakega predsodka.

Kaj je ugotovil Clark? Odkril je sledeča dejstva. Vsako deželo je presodil po tem, kar delavec zasluži v eni uri dela. Iz njegovih podatkov izhaja, da ta velika in obljudena dežela zaostaja za zaostalimi deželami vzhodne Evrope kot so na primer Madžarska, Jugoslavija in Romunija, za Turčijo na srednjem Vzhodu in Brazilijo v latinski Ameriki. Samo Indija in Kina prihajata za Sovjetsko zvezo.

Zaslužek delavca v Združenih državah po vojni je 8½ krat večji kot v Sovjetski zvezi, v Angliji 4 krat večji, v Franciji 2½ krat večji.

Druga publikacija, to je norveški pregled, je prišla do istih rezultatov, ko upošteva isto količino kruha, ki ga zasluži delavec.

Ameriški delavec zasluži denar za eno volneno obleko v treh dneh, a sovjetski delavec mora potrošiti dvomesečno plačo za obleko, ki ima 50% volne. Sovjetski delavec mora delati 5 dni, da si kupi kilo mesa, a ameriški delavec dela uro in 12 minut, da kupi isto količino mesa.

Kljub vsemu temu ameriški komunisti slavijo sovjetski sistem in smatrajo, da po njem hrepenijo vsi narodi. Temu je vzrok ali neznanje ali pa slepi predsodek. Sovjetski sistem je sistem, ki je uničil človeško svobodo. Po tem sistemu mora delavec težko delati pod diktaturo režima in za sramotno plačo.

Modna trgovina
SAMONIG
Prinaša: ženske trikot-hlačke z gumijasto zadrgo in dvojnim všitkom v vseh velikostih po S 7·80
BELJAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

FAO KONFERENCA ZA BORBO PROTI SLINAVKI IN PARKLJEVKI

Pod pokroviteljstvom prehranbene in in poljedelske organizacije Združenih narodov se vrši v Londonu mednarodna konferenca za borbo proti slinavki in parkljevki.

Na konferenci bodo skušali vzporediti dosedanje podatke o sredstvih za zatiranje te bolezni, ki se pojavlja pri goveji živini, ovcah in prašičih.

Države članice prehranbene in poljedelske organizacije Združenih narodov so v novembru lanskega leta zaprosile tajništvo te organizacije, naj bi se v programu za leto 1949 bavili s problemom slinavke in parkljevke.

DEMOKRATIČNI VZGLEDI:

Pišite svojemu poslancu v kongresu

(Štefan Weyl — New York)

Ako farmer male vasice agrarnega Srednjega zahoda v Združenih državah Sev. Amerike ni zadovoljen z delom krajevnega predstavnika kmetijskega ministrstva, piše poslancu svojega volivnega okrožja pismo in zahteva odpravo grajanih pomanjkljivosti. Odbornik delavskega združenja iz Detroita, sedeža ameriške avtomobilske industrije, bo, ako je v kongresu na dnevnem redu glasovanje o zakonskem načrtu, ki zanima delavska združenja, spomnil krajevnega poslanca ali tudi senatorja države Michigan na to, da obstaja znaten del njegovih volivcev iz organiziranih delavcev. Ameriški avtomobilski klub poziva svoje člane v rednih okrožnicah, da se zavzamejo pri svojih kongresnih poslancih za znižanje bencinske trošarine ali za poenostavljenje prometnih predpisov. Nekateri ameriški časopisi prinašajo že natisnjene pozive na senatorje in poslance, ki jih je potrebno le izrezati, podpisati in odposlati, pa so ljudski zastopniki obveščeni o mnenju volivcev o tem ali onem predlogu.

Pisma poslancem igrajo v ameriškem demokratskem življenju zelo veliko vlogo, predvsem zaradi tega, ker ameriška ustava ne pozna volivnega reda po proporcu (sorazmerju) in listah in velja vsak poslanec ali senator torej za zastopnika vseh volivcev celega volivnega okrožja odnosno države. Ker so v Združenih državah strankarske vezi in strankarska disciplina razmeroma rahle in so torej ljudski zastopniki le malo vezani na uradne strankarske programe in še mnogo manj na sklepe in navodila raznih strankarskih instanc, služi ta neposredni stik z volivci poslancem kot važna smernica njihovega zadržanja.

Republikanski poslanec Robert J. Corbett iz Pensylvanije razpošlje celo vsakih par mesecev svojim volivcem 15 do 20 tisoč vprašalnih pol, v katerih naproša za sporočilo o njihovem stališču do važnih političnih vprašanj in do predloženih zakonskih načrtov, o katerih se razpravlja. Poslanec Corbett je celo mnenja, da ima mandat svojih volivcev in da mora v tem smislu glasovati, ako se izreče več kot 55% odgovorov za ali proti določenemu zakonu.

Pa tudi poslanci in senatorji, ki niso do svojih volivcev v takem „matematičnem“ razmerju, upoštevajo pisma svojih volivcev zelo resno. V lanskem novembru prvič izvoljeni demokratski senator Paul Douglas iz Illinoisa poroča v članku ,v katerem opisuje svoje delo, da je zaposlen dnevno z eno do poldrugo uro s čitanjem pisem svojih volivcev in da mora vsak dan odgovoriti na 250 pisem. Senator, ki zastopa državo z dvema ali tremi ali tudi petimi in šestimi milijoni prebivalcev, dobi letno 50 do 60 tisoč pisem. Poslanec, katerega volivno okrožje ima povprečno okoli 300 tisoč prebivalcev, mora računati s tem, da bo moral letno čitati do 20 tisoč pisem in seveda tudi na nje odgovoriti. Tako mora imeti večina članov kongresa več tajnikov, ki se morajo posvetiti izključno reševanju te pošte.

Raznolikost vsebine pisem

Samoumevno pa niso vsa pisma politične vsebine. Številni volivci imajo svoje poslance za neko vrsto „dekleta za vse“ in jim pošiljajo nadvse izredna vprašanja in najbolj nemogoče prošnje. Vsak član kongresa mora računati s tem, da ga smatrajo za brezplačnega odvetnika in davčnega svetovalca, za pritožno mesto, za posredovalca med prebivalci njegove rodne države in številnimi uradi zvezne vlade in ne nazadnje tudi za moža, ki mora preskrbeti denar. Skoraj vsi senatorji in poslanci lahko poročajo o „iznajditeljih“, ki zahtevajo financiranje najbolj fantastičnih načrtov — senator Hickenlooper iz Iowe, član odbora za nadzorstvo za atomsko energijo, je sprejel celo poziv, da naj takoj pošlje 50.000 dolarjev, da pisec ne bo javno objavil skrivnosti, ki je „mnogo hujša kot atomska bomba“. Nekateri volivci poskušajo, da bi si napravili življenje še bolj enostavno. „Ljubi poslanec Bartlett“ — je pisala zvesta duša malega kraja v gozdovih Alaske — „trikrat sem glasoval za vas in vas imam za sijajnega moža. Pošljite mi, prosim, takoj 900 dolarjev, da si bom lahko kupil hladilno omaro in na novo pobarval svoj avtomobil.“

Nekatera zaželena pojasnila niso nič manj razvedrilna. Tako je prejel poslanec Jack Anderson iz Kalifornije sledeče vprašanje: „Moj stric je umrl, ne da bi plačal svoje davke. Ali ni to kaznjivo?“ Neka mladoporočena žena je hotela v letu predsedniških volitev zvedeti, ali naj dá ima pričakovanemu otroku po demokratskem ali republikanskem kandidatu — že po enem mesecu pa je sporočila, da je vprašanje postalo medtem brezpredmetno: otroku je dala ime Margareta. Na „poslanca 16. volivnega okrožja“ naslovljeno pismo je imelo poziv: „Prosim, napravite kak zakon, imejte kak govor ali storite sicer kako stvar. Jaz sploh ne vem, kdo ste.“

Vendar je za večino vprašanj in prošenj, čeprav te na prvi pogled nimajo ničesar skupnega z delokrogom kakega poslanca samim, zelo odločilno pravo spoznanje, da je član kongresa izbrani posredovalec med državljanom in vladnim strojem, ki postaja vedno bolj zapleten. Vsaka birokracija ima težnjo, da se zasidra za neprodirno steno zakonov in uredb in včasih pozabi, da je država zato tu, da zastopa in brani koristi svojih državljanov. V takih primerih je dopis z napisom „Senat Združenih držav“ ali pa telefonski poziv: „Tu govori poslanec...“ često dosegel uspehe, ki bi po „redni službeni poti“ bili mogoče doseženi šele v tednih ali mesecih. Celo oblastva, ki po tradiciji — in to popolnoma razumljivo, kot na primer armada in zvezna policija — ne ljubijo intervencij, kažejo zelo utemeljeno upoštevanje vprašanj, ki prihajajo iz kongresa: saj razpravlja kongres vsako leto znova o proračunu dotičnega urada in mora vsak še tako visok častnik in uradnik računati z možnostjo, da ga bo zaslišal kongresni odbor o njegovem delovanju.

Resno proučevanje pisem

Ker smatrajo senatorji in poslanci svojo nadzorovalno in posredovalno vlogo za ravno tako važno kot svoje zakonodajno delo in ker vedo, da pričakujejo njihovi volivci od njih zaščito svojih posebnih koristi, vzamejo pisma iz svojega volivnega okrožja zelo resno. Pismo, na katerega ni bilo odgovorjeno ali pa nezadostno odgovorjeno, postane lahko pri novih volitvah zelo neprijetno. Seveda se mora izvor in smoter političnih pisem, ki pozivajo kongresne člane, da se zavzamejo in glasujejo za ali proti določenemu ukrepu, zelo pazljivo proučiti. Vsak poslanec bo zelo previdno gledal na pisma s skoro enako ali popolnoma enako vsebino, ki jih prejme celo košaro, ker bo upravičeno slutil v njih organizirano kampanjo določenih skupin interesentov. Osebno pismo, čeprav je pomanjkljivo sestavljeno, ki pa kaže pristno zanimanje za sporno vprašanje, bo skoraj vedno bolj učinkovito kot taki poizkusi za pritisk na poslanca.

Utemeljene predloge pa bodo vedno upoštevali in to ne le člani kongresa, temveč tudi predsedniki Združenih držav. Tako poroča Robert Sherwood v svoji pred kratkim izišli knjigi „Roosevelt in Hopkins“, da so pri izbiranju materiala za Rooseveltove govore včasih veliko bolj resno upoštevali predloge neznanih pristašev z dežele kot izjave vidnih politikov in skrbno sestavljene spomenice organizacij in oblastev. Sherwood, ki je sam sodeloval pri izdelovanju mnogih Rooseveltovih govorov, piše, kako so si on in drugi ožji sodelavci predsednika često predstavljali začudenje neznanega državljana v kakem malem kraju, ki je v Rooseveltovem glasu slišal odstavek iz svojega pisma — medtem, ko je marsikateri washingtonski odličnik moral ugotoviti, da njegovih predlogov, ki so bili podprti z prepričljivim materialom, spet niso upoštevali.

Poziv „Pišite svojemu izvoljenemu zastopniku“, katerega vedno znova čitamo v časopisih in okrožnicah organizacij in čujemo na zborovanjih vseh vrst, se seveda ne nanaša le na pisma predsedniku in članom obeh zbornic zveznih držav, članom parlamentov posameznih držav, županom in občinskim odbornikom, z eno besedo, vsem izvoljenim predstavnikom ameriškega naroda. Ta poziv je opozorilo državljanu, da naj se ne omeji le na to, da gre enkrat letno na volitve, temveč da naj se stalno poslužuje svoje pravice udeležbe pri vladanju svoje države.

RAZLIKA MED DEMOKRATIČNIM SOCIALIZMOM IN TOTALITARNIM KOMUNIZMOM

Izvleček iz članka Leona Bluma, ki ga je objavil v listu „Populaire“:

„Med demokratičnim socializmom in totalitarnim komunizmom je dejanska in bistvena razlika. Dogma, cilj in smisel socializma obstajajo v nadaljevanju osvobojenja posameznika, ki so ga pričele politične revolucije, v utemeljitvi svoboščin delavca in proizvajalca, ki morajo sloneti na istih osnovah državljanske svobode, kajti sicer je politična svoboda nepopolna, namišljena ali celo lažnjiva, pri čemer pa bi proizvodnja in delo ostala zasužnjena. Vsestranska svoboda človeka v kolektivnem redu dela in proizvodnje, to je geslo socializma. Socializem temelji samo na svobodi.“

(Nadaljevanje)

42.

Rezko je bilo povelje vojakom, naj mu sledijo. Jezdil je naprej, ne da bi pogledal na levo ali na desno. Bil je silno resen, zakaj niti sanjalo se mu ni, da bi on mogel v Kapli doživeti kaj takega.

Mnogobrojna množica je sledila vojakom. Ljudje so se smejali, zbijali šale, drugi so bili resni, ker še vedno niso verjeli, da bi vojaki res odšli. Toda ko je jezdil Hauslaib že čez most proti Boštejevi pristavi in se niti enkrat ni obrnil, so Kapelčani šele obstali, videč, da so zapustili vojaki trg za vselej. Še so gledali nekaj časa, nato pa se obrnili, vriskali in prepevali, da je glasno odmevalo skozi Tabre.

Resnejši možje pa so stopili skupaj in rekli: „Nič nam niso mogli; Devica Marija nas je ščitila, ona ostane tudi zanaprej naša zaščitnica!“

In še s tem večjim zaupanjem so gledali na cerkvico in bili v srcu veseli, da so srečno prestali vse dosedanje boje.

VII.

BOŽJA KAZEN

Nihče ne praša: kod in kam.
Po svetu hodim čisto sam,
od praga pa do praga,
z nevoljo vsak pomaga.

Gregorčič

Komisar Pauer je bil zadnje čase kaj slabe volje. Nič mu ni bilo prav. Rohnel je nad podrejenimi uradniki, najhujše pa je trpel sluga Damijan, ki je moral biti kakor ura natančen in ni imel niti trenutka časa, da bi smuknil k „Zlatemu medvedu“ in si poplaknil vedno suho grlo.

Komisar je bil ves iz sebe, ko je zvedel, da se Kapelčanom ni moglo do živega in da so vendarle zmagali. Zato piše dolgo pismo ženeškemu flegarju ter mu naroči, da se naj obrne do dobrolskega prošta, s katerim bi naj poskusil spraviti Kapelčane do tega, da se vdajo z lepim in pustijo odvzeti oblačilo. Komisar Pauer je našel v ženeškemu flegarju pravega pomočnika, zakaj temu samemu je mrzelo, da Kapelčani toliko visijo na tej podobi; poleg tega pa so napadli še njegovega sina in to celo ženske. Te sramote ni mogel prenesti.

„Čakajte, beraški tržani in bedasti kmetje, vam že še pokažem, kdo je gospod!“

In razburjeno je hodil po sobi gor in dol.

„Jutri grem k proštu Melhiorju in mu povem komisarjeve želje. On mi gotovo rad pomore, saj je tudi zavzet za cesarjeve reforme!“

Rečeno, storjeno. Drugi dan je takoj po opravljenih jutranjih poslih velel zapreči voz, da se popelje v Dobrlo vas. Hitro je tekel voziček po ravnini. Bilo je že precej po veliki noči; ljudje so hodili na polje in marljivo obdelovali od zimskega spanja spočito zemljo. Prijetna sapica je pihljala nasproti, pomlad se je pokazala v vsej svoji bujni lepoti, le bela odeja, ki je pokrivala še staro Peco in sivi Obir, je pričala, da se huda zima le težko umika zmagujočemu soncu in še vedno preži na priliko, da plane v ravnino in uniči nežni cvet.

Prošt Melhior je sedel v svoji sobi v prvem nadstropju in pregledoval debelo knjigo. Bil je mož visoke postave, častitljivega obraza; izpod črnih obrvi je gledalo dvoje temnomodrih oči resno v svet. Bil je naslednik prošta Hieronima barona Rehbach, ki je umrl leta 1786. Po svojem mišljenju je bil prevzet istega duha kakor njegov prednik, ki je bil zvest pristaš jožefinizma. Zato je bil vladi všeč, ker je rabila take može, da prodre s svojimi novotarijami.

K proštu Melhiorju se je podal tedaj flegar Reitrer; saj je vedel, da najde pri njem pravo razumevanje. Po prisrčnem sprejemu je razložil flegar vse, kar želi komisar Pauer. Proštu je bilo že samemu mučno, da se župljani kapelške župnije ne morejo pomiriti. Zato mu je bilo všeč, ko je predlagal flegar, da se podasta na praznik Kristusovega vnebohoda v Kaplo in skušata vplivati še enkrat na ljudstvo, da se ukloni cesarski naredbi.

Kapelčani so se po odhodu vojakov pomirili in nastalo je zopet vsakdanje življenje. Župnik Prunner je prišel ves vesel k trškemu sodniku, da se je končala cela zadeva kolikor toliko ugodno. Mučno je bilo le, da so napadli poveljnika Hauslaiba, zakaj kaj takega komisar Pauer ne pozabi. Tako so mislili vsi. Toda priti je morala še enkrat preskušnja, preden je bil upostavljen prejšnji red.

Župnik Prunner je dobil osem dni pred praznikom Kristusovega vnebohoda od prošta v Dobrlivasi pismo, v katerem mu naznanja, da pride ta dan na izredno vizitacijo in naj okliče, da pridejo vsi župljani v farno cerkev.

Župnik je prečital to pismo nekoliko presenečen. Ni pa se mu zdelo to sumljivo, zakaj vizitacije je že itak pričakoval. Oznanil je tedaj, kakor mu je bilo ukazano.

Bil je lep majnikov dan, ko se je opravljal praznik Kristusovega vnebohoda. Sonce je že takoj zgodaj zjutraj pošiljalo gorke žarke na mirni trg, narava je že skoraj slekla svojo pomladansko obleko; nagibala se je že proti poletju.

Župljani so prišli od vseh strani, zakaj bili so radovedni, kaj pove gospod prošt, katerega prihod je bil napovedan s prižnice. Zvonovi so zapeli v obeh cerkvah v znamenje, da prihaja visoki cerkveni dostojanstvenik. In res, že se sliši drdranje voza; dva iskra vranca sta vprežena v voz, v katerem sedi prošt in na njegovi strani flegar; za tem vozom pa se pelje še drug prazen voz, v katerem je navadno sedel flegar. (Dalje)

M. O.:

Kamenarjev Miha

Miha je v dvajsetem letu. Velik in močan, da bi mu jih človek prisodil štiriindvajset. Leva in edina roka, ki jo ima, je podobna medvedovi šapi. Z njo opravlja vsa dela, celo najtežja. Desno mu je odrezal rafal iz nemške strojnice koj nad komolcem.

Miha je čeden fant. Štrcelj desne roke se mu kar poda. Dela ga resnega. Temno modre oči gledajo dobrodušno in zaupno, toda nad obrvmi je nekaj malih gubic. Ustnice so vedno stisnjene, kakor da jih je za vselej zaprla velika bolečina.

Miha je pastiroval pod Triglavom. Pri Sedmerih jezerih je čuval svoje ovčje trope. Sam je bil s samoto in kadar se je razgrnil večer nad tamar in borno kolibo, je Miha prisluhnil tišini, ki je kakor srebro kapala z vseh žlebov in strmin. Tedaj je za hip pozabil na odrezano roko in z očmi sledil zarji, ki je s poslednjo silo tipala po vrhovih.

Pastirska koča se je naslanjala ob breg kakor starka z butaro dračja, ki jo je utrudila dolga pot. Izpred nje je bil lep pogled proti dolini, v kateri so počivala mesta in vasi, polja v večerni tišini in gmajne v svoji gosti rasti.

Vsak večer sedi Miha na klopi pred bajto in z očmi lovi obzorje, kjer se stikata nebo in zemlja. In vselej mu vstane želja, da bi mogel videti še naprej, daleč tja, kjer živijo drugi ljudje, kjer cvete lepota, da bi jo objel z močno levico in prižel k sebi.

Toda koj z mrakom, ko ugasne zarja in prično vijoličaste sence plezati po strminah, padejo vse misli iz vrtoglavih višin, kakor da so izgubile peruti. Tedaj Miha pogleda štrcelj desne roke, vstane, stisne levo roko v pest in odide med smreke. Tema mu dobro dé, kakor da je v njej odpuščanje, zibel za težko bolečino.

S trdo nočjo se vrne v kočo in nažge petrolejko. Medli plamen obliže stene, vegasto mizo in počrnele posode na polici. Potlej Miha pristavi vodo za žgance in sede na pograd.

Tako je marsikdaj, zakaj včasih je samota kakor ostra šivanka, ki zbada do zadnjih spominov, dokler ne zakrvave z vso silo.

Tako je bilo tudi ta avgustov večer. Miha je ležal na pogradu, zunaj pa se je narejalo za dež. Oblaki so se vlačili na kupe, se grmadili in se spet razporejali, vročina je pritiskala k tlom.

Miha je moral misliti nazaj. Na hišo v dolini, ki se je belila izza trte, na mala okenca, ki so lovila sonce, na mater, sklonjeno in zgarano, na očeta, ki se je mučil z zemljo in z dninami.

Potem je prišlo tisto grozno, večer, v katerem je gorela hiša, ko je trta kakor dolga goreča roka grabila po slemenu, ko je mati kot ponorela s culo planila na prag in je oče motoglav od bolečine in vročine z golimi pestmi planil nad temne postave v čeladah.

Miha je videl sklonjene puške, slišal krik v tujem jeziku, potlej pa videl ozke plamene ki so siknili kakor kačji jeziki. Mati pred pragom je spustila culo in z naprej molečimi rokami padla na hrbet.

Koj nato je kriknil oče. S sivimi, frfotajočimi lasmi je buljil v častnika, potlej pa se nenadoma zasukal, kakor da hoče planiti proti goreči hiši in zviška padel na obraz.

Miha je zagrgral, planil naprej, mahnil v prašičji obraz pred seboj, potlej pa bežal, bežal.

Ognjeni jeziki so lizali v temo, kletve so padale kakor pljuski in nato se je zagrizla bolečina nad komolec kakor ugriz strupenih mravelj.

Nezavestnega so našli Komarjevi. Ležal je za krado drv. Nihče ni mislil, da bo ostal.

*

Miha sedi na pogradu. Voda klokoče v loncu. Zunaj se je nekje od daleč utrgal grom kakor lajajoč pes, da se je stresla koča do ilovnatih tal.

Miha je rinil pokonci, planil skozi vrata in se zagnal v breg. Ihta je v njem gorela s plamenom, moral jo je izkričati.

Sredi strmine ga je ujela ploha. Lilo je kakor iz škafa. Curki so se mu raztekali med lasmi, mu tekli za vrat, čez oči, v usta. Miha je lovil sapo, toda v srcu mu je odlegalo, kakor da vsa ploha pada na kres. Ihta se je umirjala in Miha se zasuče. Vidi bliske, ki se vozijo nad vrhovi in ugašajo kakor bakle. V gosti temi se vrača, zbit in moker, toda miren in veličasten kakor Mojzes s Sinaja.

Zjutraj, ko je ovcam odpiral tamar, je bil svetel dan, lep in umit in trava zelena kakor prebarvana.

Visoko v skalah je plaval orel, ki je krožil nad svojim gnezdom.

F. Z.:

Žetev

In ko je minula žetev za žetvijo, se vrstila sadupolna jesen druga za drugo ... in si postala sama jesen ... kakšen je tvoj pridelek? Kako izgleda tvoja duša? Je lepa kita ... ali skromen šopek? Žlahtno, zrelo in dobro jabolko? Sočen grozd? ... Ali je kislo češminje, trnje? Divji želod, ki ga išče samo divjačina? Zlatupolno klasje ali prazne pleve? Snežnobele rože ali pomandrana trava?

Je tvoje življenje bilo studenec, krepčilo žejnim?

Je bilo senca in hladilo utrujenim?

Je bila luč ... sveteča iskajočemu pogledu?

Je bilo pokora za hude krivde?

Klic, ki je vabil tavajočega, izgubljenega?

Zvesta roka, v kateri je spal čudež mrliča?

Toliko vprašam ... a tvoj odgovor?

Odgovor tvoj! ... Odgovor ... ker zaprle se ti bodo oči ... in kosa smrtna te požanje ...

Bodi pripravljen!

Kako poje veter ...? „Ljudje švigajo kot sence ... a jutri je večnost.“

Na planine

Jaz pa pojdem na planine,
tja, kjer gorsko cvetje rase;
prav do vrha pod strmine,
kjer se moja čreda pase.

To me bodo zaželele
tam ovčice na samoti!
Vem, da bodo prihitele
že od daleč mi naproti.

Nič ne boj se, divja koza,
drug te straži vrh slemena!
Mene je prepadov groza,
nimam zlobnega namena.

Moja pot gre le do skale,
tja, kjer živa voda teče. —
Spodaj sence so ostale,
virček bajno tu šepeče.

Jaz pa pojdem na višine,
prav na rob do zarje zlate. —
Megla legla je v doline,
mrak odeva mlade trate.

Limbarski

Črni lasje in siva brada

Imenitno oblečen gospod se je peljal po železnici. Srce mu je kar poskočilo od veselja, ko je na neki postaji vstopil duhovnik in sedel njemu nasproti. Vljudno sta se pozdravila ter se začela prijazno pogovarjati. Duhovniku ni bilo težko opaziti, da ima opraviti z navihancem, ki obrne vsako besedo tako, da osmeši vero in cerkvene obrede. Prav tako je spoznal tudi nasprotnik, da govori z učenjakom, kateremu ne more do živega.

„Vi ste jezuit?“ ga je vprašal naposled, videč, da se duhovnik ne da ugnati.

„Da, jezuit,“ se je glasil odgovor.

„Zares, učen gospod, ki točno odgovarja in ne pride zlepa v zadrego,“ je dejal laskavo. „Ali bi mi mogli pojasniti neko važno zadevo?“

„Bom poskusil,“ mu je bil pripravljen ugoditi. „Kar ven z besedo!“

„Poglejte, moja brada je že čisto siva,“ je rekel in si jo je krepko pogladil. „Lasje pa so ostali popolnoma črni ter se niso še prav nič spremenili. Povejte mi tedaj, odkod ta nenavadna razlika?“

Duhovnik je zapazil, da ga hoče neznanec potegniti. „Vidite,“ je odvrnil smehljaje, „to pride od tod, ker ste vi v svojem življenju jako mnogo govorili. Neprenehoma so se vam gibala usta in vaša brada je vsled tega pred časom osivela. Premislili pa niste, kaj govorite, zato niste napenjali možganov; vaša glava pa ni trpela in lasje so ohranili svojo barvo.“

Možu se je pobesil nos in ni stavil duhovniku nobenega vprašanja več. L.

Za dobro voljo

Popoln zakon

Mož razlaga svojemu prijatelju: „Ne razumem, zakaj se ljudje v zakonu vedno prepirajo. Midva z ženo sva sklenila dogovor, ki vedno prepreči, da bi prišlo med nama do prepira. Dogovorila sva se namreč, da naj ima enkrat eden prav, drugič pa drugi, in sicer: kadar sva enakega mnenja, imam jaz prav, kadar sva pa različnega, pa ona.“

*

Katehet: „Zakaj je bilo v raju tako lepo?“

Milka :„Ker še ni bilo šole!“

Točno

Jaka: „Kako pa je to, da gre tebi velikonočna spoved tako hitro od rok?“

Miha: „Dobro sem pripravljen!“

Jaka: „Saj se tudi jaz dobro pripravljam! Že uro prej vrtim klobuk in proti spovednici škilim, pa mi le ne gre! Za zlodja se ne morem spomniti, kaj sem grešil, da bi pri spovedi povedal.“

Miha: „Jaz se pa nič z izpraševanjem vesti ne mučim. Večer pred spovedjo ženo dobro razjezim in razkačim tako, da mi vse moje grehe in napake našteje tako natančno — še vse bolj, kakor je v knjigi za izpraševanje vesti napisano. Vse lepo poslušam, drugo jutro stopim k spovedi, pa me gospod pohvalijo, da sem spoved dobro opravil ...“

Z DOBA V RINKOLE

Po deževnih, meglenih in mrzlih dneh zopet sije sonce in danes prav močno prigreva. Na vasi je tiho, kmetje so se razgubili po polju, da izrabijo ta lepi čas. Iz zemlje puhti topla vlaga, na robu gozda se meša v ta vonj še vonj resja in suhega smrečja. Dóbrova s svojimi tihimi lesovi, fratami in njivami je tiha, kakor utrujena od vročine. V globoki strugi se leno pomiče umazana, zelenosiva Drava z robovi sivega plodnega blata ob bregovih. Nad pokrajino se dvigajo v jasnih obrisih in barvah hribi in gore, zadaj zeleni Komel, malo na levo, a zelo daleč za njim Gólica, na kateri jemljejo slovo poslednji v soncu se svetlikajoči oblaki, nad Dravo Gorenščica, še malo dalje Lisna, na kateri se sramežljivo skriva med drevjem stara cerkvica, na jugu Dóbrove širokopleča Peca — in vse je tako, kot da so hribi začudeni in zmedeni, ker jih je nenadno lepo vreme presenetilo in pokazalo svetu.

Na koncu vasi Vogrče je zopet padla pod zobom časa in razvoja stara hiša in že se dviguje zraven ponosna nova stavba.

„Kod pridem najbolje v Rinkole,“ vprašam dekleta. „Od tu ni najpripravnejše hoditi v Rinkole, ampak držite se srednje poti. Vselej srednje poti,“ pravi odgovor.

„Se bom, hvala, in srečno.“

„Srečno.“

V gmajnah in lesovih je potov vse polno, na vse strani švigajo kakor splašena divjačina. Čimdalje sem od vasi, tem več je poti. „Drži se srednje, prijatelj,“ si pravim. Nad starim štorom bi kmalu padel, a še v zraku se ujamem. „Prav za prav pa ne kakor divjačina,“ nadaljujem začeto misel. „Lahko so te poti tudi kakor človek, n. pr. kot otroci, ki so veseli, da so zopet prišli v gozd in da se lahko razkropé na vse strani.“

Stopam dalje, poti pa se množé pred mano, da najbrž že davno ne hodim več po srednji, druga iz druge raste, kakor človeška misel, in ko točno motriš prvo, si že pri novi in nazadnje si ves zmeden. Te poti vodijo človeka v sleherni kotiček Vogrške gore, prav za prav jim pa sploh ni za to, da te kam pripeljejo, kajti navadno so samo spočetka potom podobne, potem se pa, zelene, kot so, kar izgubé med zeleno površino, suhim vejevjem, starim listjem ali v blatni grapi, kakor se izgubi voda v pesku.

Pred mano sta nenadoma samo dve poti. Izbrati izmed dveh srednjo — to je umetnost. Ampak — saj tudi meni že davno ni več za to, da bi prišel v Rinkole. Prav za prav poti niso samo kot divjačina in otroci, niso samo hrepenenje človeka in vsega stvarstva po svobodi, poti so tudi poti domov, iz vesoljnosti gozda na lepo, ravno cesto, ob kateri stoji kilometrski kamen, k hiši, kjer se iz dimnika kadi in iz kuhinje diši po večerji — obrnil sem se za hip, stopil za rob in glej, od tu je podoba poti čisto drugačna. Od vseh strani hité skupaj, manjše se zbirajo v večje, te spet v večje in tik pred vasjo je že ena sama z globokimi kolesnicami in visoko rušo na obeh robovih. Še malo, pa bo tudi ta utonila v cesti.

Izmed dveh poti je srednjo težko izbrati. Kar po celem sem prišel na vrh Vogrške gore. Toliko časa sem že izgubil s potmi, da se je popoldne prevesilo in skoro bo večer. Prišel sem do križa, ki je na razpotju in varno kaže smer, v Rinkole. Sploh — tile križi na razpotjih. Kar čez pet poti gospoduje, bogve koliko časa že stoji tu, vsaka te prav pripelje, čudno je to.

„Zdaj mi pa res ni več treba hoditi v Rinkole,“ sem rekel, „saj glavno je, da vem, katera pot za gotovo drži tja. Kar tu ostanem.“ Dan se je bil med tem že hudo nagnil v večer, kajti pozen avgust je. Izpod drevja sem stopil na nezarasel rob, da bi pred odhodom nazaj pogledal še proti zapadni strani. Kaj je lepote nasula narava tisti čas naokrog! Zelena polja in travniki pod menoj so se že pogrezali v temnosinji nočni spanec, porasli hribi in griči okrog Humč so bili samo še globoke črne sence. Visoki orjaki na obzorju so bili sinjesivo nadahnjeni, skoro prosojni in kakor privid. Nad temeni prav visoko je gorel kolobar oranžnega soja, s katerim je zatonulo sonce vnelo ves horizont. Sredi njega se je visoko na obzorju vžgala večernica kot biser v kakem diademu. Izpod drevja je dihala vame podnevi nabrana toplota in se mešala zunaj krošenj s hladom, ki je prihajal iz nižine in iz višjih leg. Ves gozd je postal nemiren kakor otrok pred spanjem.

Premišljal sem te čudnolepe koroške sončne zahode z njihovo bajno pokrajino. Potem sem se spustil s prevale nazaj na vogrško stran in prejšnja slika je utonila. Noč se je gostila in samo z očmi sem še slutil belo liso zvonika v Vogrčah. Nato sem utonil v Dóbrovi, ki so jo na vseh straneh varovale gore, nad njo pa je bdelo zvezdnato nebo. Že davno nisem več videl pred sabo poti in ne razločeval ob njej ne njive ne trave. Ali varno sem hodil. Kadar pride čas, se vse poti zlijejo v eno samo in ne moreš ne na levo ne na desno, vse drži domov. Temna noč ti sveti s svojim sojem, da noben dan tako — in da se zdiš samemu sebi čisto prosojen — taka je noč v Dóbrovi ...

*

Tako nekako se hodi iz Doba v Rinkole ...

Za naše gospodarje

Sadjar v septembru

Mesec september je glavni mesec obiranja sadja. Sicer dozorijo nekatere zimske vrste jabolk šele v mesecu oktobru, vendar pa je največ dela pri obiranju sadja meseca septembra. Najboljši znak za dozorelost sadja je barva sadne pečke. Jesensko in zimsko sadje doseže drevesno zrelost takrat, ko postanejo pečke rjavkaste barve ali pa vsaj začnejo izgubljati svojo belo barvo. Tudi to je znak za dozorelost ploda, da ga moremo lahko odločiti, to je odtrgati od drevesa. Nadalje je znak za drevesno dozorelost jabolk in hrušk ta, da zdravi plodovi brez posebnega razloga, na primer brez močnega vetra, odpadajo.

Obiranje sadja

Ko trgamo hruške in jabolka, moramo skrbno paziti, da jih pri tem čim manj poškodujemo. Vsak udarec ali pa premočen vtisk povzroči, da se vtisnjeno ali udarjeno mesto kmalu prebarva in da začne nato plod na tem mestu gniti, pa četudi imamo sadje še tako skrbno spravljeno. Zato uporabljajmo pri obiranju sadja košare, ki so obložene z vrečevino („žakljevino"). Zelo primerne pa so tudi slamnate košare.

Tudi pri izpraznjevanju košar moramo postopati previdno. Bolj občutljive sorte jabolk in hrušk ne smemo pretresati, ampak jih jemljemo z rokami iz košare in pokladamo na deske v shrambi. Vse sadje, ki ga moremo doseči z roko, oberemo z roko, obirač porabimo le tam, kjer ne moremo doseči jabolk in hrušk z roko in tudi po lestvi ne moremo priti do sadja. Z obiračem namreč lahko vtisnemo sadne plodove in odlomimo tudi plodne nastavke na vejicah. Sploh moramo pri obiranju sadja čim bolj paziti na to, da ne odlomimo preveč vejic s plodnimi nastavki za drugo leto.

Spravljanje sadja

Sadje ima največjo trajnost, ako je hladno in suho, ko ga spravimo v sadno klet. Zato bomo poizkušali obirati sadje čim bolj v hladnem dnevnem času, četudi je to seveda popolnoma mogoče le v malih kmetijskih obratih. Ako pa že moramo obirati sadje ob vročem dnevnem času, prenesemo obrano sadje takoj na senčnat prostor in ga tam sortirajmo.

Sadne shrambe pred uporabo temeljito prezračimo, vse sadne police pa skrbno očistimo z vročo raztopino sode. Stene prebelimo na novo z apnenim beležem, še preje pa ostrgamo plesen, ki se je mogoče nabrala na stenah in policah. Da uničimo tudi trose različnih glivic, ki povzročajo gnilobo na sadju, je priporočljivo, sadne kleti zažveplati.

Ko smo sadje vkletili, poizkušajmo toploto v kleti primerno uravnati. Ako so jesenski dnevi še razmeroma topli, skrbimo, da bo temperatura v sadnih kleteh čim nižja. Zato imajo pravilno grajene sadne kleti v stropu zračnik (zračno cev); na dnu, torej ob tlu sadne kleti pa so vdelane v steno cevi, ki dovajajo od zunaj sveži zrak. Zunaj so te cevi zaprte z zaklopnico, ki jo je mogoče odpirati. Te zračne naprave odpremo le ob hladnih nočeh, pri tem odhaja topel zrak po zračniku na stropu sadne kleti, po ceveh pa prihaja v klet sveži zrak.

Sadni mošt

V mesecu septembru moramo že misliti na to, da pripravimo vse potrebno, kar bomo potrebovali za stiskanje sadja, to je za napravo mošta. Vse lesene dele in vse leseno posodje temeljito očistimo in napolnimo z vodo ali pa postavimo v vodo, da se vse špranje zagostijo. Po vsakokratni uporabi moramo te lesene dele in posodje dobro splakniti, da tako preprečimo razvoj in razmoževanje ocetnih glivic, s tem pa preprečimo tudi cikanje mošta. Da je sadni mošt bolj čist, moramo sadje pred stiskanjem oprati.

Večinoma je pri nas še navada, da napolnijo sode čisto do vrha z moštom in nato pri vrenju izloča mošt razne trdne primesi. Nujno je seveda posledica tega, da so sodi onesnaženi in tudi tlo pod sodi. Tam se razvijajo nato razne klice, ki povzročajo pozneje razne bolezni in napake sadnih moštov. Pravilno pa je, da sode napolnimo le toliko, da tudi med vrenjem mošta ostane veha še suha. Da pa moremo pri tem vsak čas opazovati burnost, to je jakost vrenja, nadenemo na sode kipelne vehe. Ne pozabimo, da vrenje poteka veliko bolj pravilno, ako dodamo v sod čiste kipelne kvasnice, ki jih dobimo pri kmetijskih poskusnih zavodih pa tudi v večjih drogerijah. Temperatura mošta pri vrenju ne sme biti prenizka, ker bi mošt nato vrel prepočasi, kar zopet omogoča razvoj raznih bolezni mošta.

Vedno se zgodi, da je med zdravim sadjem tudi nekaj črvivega sadja, ki ga seveda tudi hočemo uporabiti. Pri tem pa moramo paziti, da ostankov ne vržemo na kak kup ali na kompost, kjer se morejo žerke raznih sadnih škodljivcev neovirano razvijati naprej in nam bodo nato prihodnje leto spet uničile velik del sadnega pridelka. Zato moramo take ostanke črvivega sadja sežgati ali pa zakopati v kompost in posuti z živim apnom. To velja ne le za ostanke črvivih hrušk in jabolk, ampak tudi za ostanke črvivih sliv in češpelj.

Zatiranje škodljivcev

Koncem meseca septembra moramo pripraviti že vse potrebno za obrambo proti številnim sadnim škodljivcem. Predvsem moramo pripraviti lepljive pasove, da ne bomo zamudili pravega časa, ko je treba te pasove pritrditi na sadna drevesa. Isto je seveda tudi s pasovi iz papirja in slame, ki jih pritrdimo na drevesa, da se v njih oziroma pod njimi lovijo razni sadni škodljivci. — Slamnate pasove in pasove iz valovitega papirja pritrdimo na debla sadnega drevja približno v prsni višini, včasih pa tudi nižje ob deblu (n. pr. pri zatiranju češpljevega prelca, nem. Pflaumenwickler, in jabolčnega rilčkarja, nem. Apfelstecher), včasih pa pritrdimo pasove tudi na debelejših vejah (n. pr. pri zatiranju jabolčnega prelca nem. Apfelwickler oder Obstmade). Te pasove pritrdimo na drevesna debla koncem septembra ali šele v oktobru, pripravimo pa jih že sedaj v septembru. Ti pasovi so pa koristni le, ako smo z drevesnega debla preje ostrgali mah, lišaje in odmrlo lubje, ki nudi raznim škodljivcem zavetišče.

Tudi lepljive trakove pripravimo že sedaj v septembru. Te papirnate trakove pritrdimo na deblo, ki smo ga preje zgladili, približno en centimeter od gornjega in od spodnjega roba z vrvico, v sredi pa nato namažemo trak v širini dveh prstov z lepljivo snovjo. Lepljive trakove uporabljamo predvsem sredi meseca septembra proti velikemu zmrzlikarju (der grosse Frostspanner), koncem septembra ali začetkom oktobra pa proti malemu zmrzlikarju (der kleine Frostspanner).

Sajenje sadnih drevesc

Koncem septembra pričnemo že s pripravljanjem za jesensko sajenje sadnega drevja. Izkopljemo jame, pripravimo oporne kole in si zagotovimo pravočasno sadna drevesca. Pri tem pa ne smemo nikdar pozabiti, da sadnega drevja **ne sadimo samo za eno leto in da je zato še najboljše sadno drevesce komaj dosti dobro.** Sajenje slabotnih in pomanjkljivo razvitih sadnih drevesc se vedno maščuje. In ko se moramo odločiti, kakšne sorte sadnih drevesc bomo sadili, preglejmo preje izbor sadnih sort za Koroško. Le takrat, ako bomo sadili take sorte sadnega drevja, ki so pri nas že preizkušene, bomo imeli v sadjarstvu uspehe in bomo obvarovani škode.

Naš vrt v septembru

Zelenjadni vrt daje ta mesec mnogo darov, zahteva pa tudi mnogo dela. Marljivo pobiramo ta mesec z vrta vsakovrstne sadeže, plod svoje pridnosti. Na mizi je zato lahko vedno dosti sočivja. Skrbeti pa moramo tudi za zimski čas; zato še vkuhavamo ta mesec, v glavnem pa spravljamo že tudi za zimo. — Ko pa izpraznimo kako gredo na vrtu, je ne smemo pustiti ležati, temveč jo moramo takoj najpreje opleti, nato pa jo še prekopljemo.

V septembru lahko še sejemo redkvico, v drugi polovici meseca septembra pa sejemo solato, ki bo prezimila in bo imela v prihodnjem maju že lepe glavice. Sejemo ta mesec tudi špinačo in motovilec za prihodnjo pomlad. Povezujemo tudi endivijo, da se nam lepo obeli. Pri tem pa moramo paziti ,da povezujemo endivijo le takrat, ko je suha; ne sme biti torej mokra ne od dežja in tudi ne od rose. Zato po navadno povezujemo popoldne. Ako povežemo mokro endivijo, nam hitro segnije. Ako že v avgustu nismo pognojile in oplele jagod, napravimo to v septembru.

V septembru mnogo uporabljamo za jed papriko in pa buče. Ako nimamo na vrtu jedilnih buč, moremo pripraviti zelo okusno tudi navadne buče; to pa seveda le, dokler so še mlade in zelene. Olupimo jih in nato nakrhljamo (nastrgamo) kot kislo repo; pridenemo še malo kumne, osolio in okisamo. Ko buče nato malo postojé, naredimo svetlo prežganje, ožmeo buče in jih pridenemo k prežganju. Nato jih zalijemo z vodo, mesno juho ali pa zelenjavno juho. Ko še malo prevró ,so take buče zelo okusna jed in jih nihče ne loči od jedilnih buč.

Tudi naših cvetlic ne smemo pozabiti in prezreti. V septembru presadimo v lončke za prezimovanje pelargonije, begonije in nageljne.

Razumna gospodinja ne bo nikdar pozabila, da je na vsakem vrtu znak dobre gospodinje kup komposta. Ta kup komposta moramo še to jesen prekopati.

Zvišajmo proizvodnjo

Vojna je že pred leti končala in pričakovali smo, da se bodo kmalu tudi uredile gospodarske razmere in da bo kmalu mogoče vse, kar potrebujemo, dobiti po zmerni ceni. Mislili in predstavljali smo si, da se bodo tudi cene kmalu ustalile, da bodo zaradi tega ljudje spet dobili zaupanje v denar in bodo začeli prinašati vloge v hranilnice.

Šele tekom minulega leta so se cene in plače res ustalile, državni kredit je rastel, šiling je na švicarski borzi notiral vedno višje, porastel je od prvotnih 10 frankov za 100 šilingov na 11, 12, 13, 14, 15 in končno celo na 16 frankov za 100 šilingov.

Ko se je gospodarstvo nekako ugodno razvijalo, je prišla kar nenadoma vest o velikem primanjkljaju v državnem proračunu, ki je znašal preko 2 milijardi v prvem četrtletju proračunskega leta. Vlada je bila prisiljena, da je na novo uredila nekatere cene in pa plače. Da pa cene proizvodom ne bi ponovno preveč narastle, je bilo treba misliti na primerne protiukrepe. Ti naj bi bili v povečani proizvodnji, v povečanem izvozu blaga, v izboljšani kakovosti blaga in pa v cenejši proizvodnji. — Strokovnjaki so pregledali posamezne tovarne in so ugotovili, da so tovarne izdelale leta 1947 le 56% tega, kar so proizvajale leta 1937. Leta 1948 so proizvajale tovarne v splošnem že 80% proizvodnje iz leta 1937. Proizvodnja živil (kruh, meso, sladkor) je znašala že 91%, proizvodnja kemijske industrije pa samo 58%, elektrotehnične industrije 62% in mizarske ter papirne industrije 65% proizvodnje iz leta 1937. Koncem leta 1948 je začela proizvodnja spet nazadovati in ko so poizkušali najti vzrok temu neugodnemu dejstvu, so ugotovili tudi kot eden glavnih vzrokov pomanjkanje strokovno zmožnih ljudi. V pretekli svetovni vojni je padlo izredno veliko število ravno strokovno najbolj izvežbanih ljudi, ki jih sedanji naraščaj še ni mogel spopolniti.

Takoj po končani vojni so prišli razni strokovnjaki kot begunci iz vzhodno evropskih dežel. Toda ti so tudi kot prvi med begunci spet odšli preko morja in zato se vedno bolj čuti veliko pomanjkanje strokovnjakov. Zato bi morala biti ena prvih skrbi oblasti preskrbeti mladini po končani šolski dobi zaposlitev kot vajencev v raznih obrtniških, industrijskih in trgovskih obratih. To je predpogoj za izboljšanje in povečanje proizvodnje.

Gozdovi izginjajo

Najvišji gozdarski uradnik za ameriško zasedbeno območje Nemčije, Mr. Kircher, piše v poročilih vojaške uprave o stanju nemških gozdov in gozdni politiki zasedbenih sil od leta 1945 naprej.

Zavezniške države so računale, da so v Nemčiji velike zaloge lesa, katerega bi se Nemčija mogla posluževati, če bi prišlo do nove vojne. V velikih lesnih zalogah so videli neko nemško nevarnost in so zato sodili, da je treba to zalogo zmanjšati. Zato so zavezniške vojaške sile te zaloge izrabljale, ne da bi pri tem kdo pomislil, je li prirastek gozdov tolik, da se posekano nadomesti. Zdaj so pa gozdove uradno precenili in preračunali ter pri tem dognali da so lesa izsekali že vse preveč.

Gozd v omejenem območju Nemčije je po uradnih podatkih takole sestavljen:

Premer debla	% dreves	% lesa
pod 15 cm	56%	24%
15 do 25 cm	20%	35%
25 do 35 cm	14%	31%
35 cm in več	10%	10%

Iz tega popisa se vidi, da v Nemčiji močnega lesa skoraj ni več. Če bodo še v naprej toliko sekali kot do zdaj, bo v osmih letih ves les na žagah, kar je mogoče žagati. Plohov, ki merijo 35 cm in več, to je res pravih plohov za žago, je samo še 10% vsega lesa.

Zaloge lesa v avstrijskih gozdih še niso popisali in preračunali. Četudi razmere pri nas niso tako žalostne kot v Nemčiji, nam vsak gozdarski strokovnjak ve povedati, da so vsi predpisi o oddaji lesa, ki so jih izdale oblasti v zadnjih letih, presegali množino, ki je doraščala. Z gozdom in z lesno zalogo v gozdovih je treba gospodariti previdno in za kmeta velja še naprej staro pravilo: **Gozd je za kmeta prava in najzanesljivejša hranilnica.**

Zanimiva je pri tem ugotovitev gozdarskih strokovnjakov na Koroškem. Pri zborovanju zveze gozdnih posestnikov, ki je bilo letos spomladi v Celovcu, so ugotovili, da bo treba tudi pri sekanju lesa na Koroškem paziti z večjo skrbnostjo, da bo prirast v nekem pravem razmerju s posekanim lesom. V preteklem letu so posekali na Koroškem na hektar gozdne površine 3.2 kub. m. lesa, prirast na leto pa je preračunan na 2.5 kub. m. na en hektar. Tako je bilo lansko leto na enem hektarju povprečno posekano 0.7 kub. m. lesa preveč.

Nadaljnja nevarnost grozi našim gozdovom od raznih gozdnih škodljivcev. V raznih gozdovih na Koroškem je napravil lansko leto mnogo škode smrekov prelec. Po tem škodljivcu poškodovane in v rasti zaostale gozdove pa napade nato drugi, še nevarnejši škodljivec ,to je smrekov lubadar. Da bi čim bolj uspešno zatirali te gozdne škodljivce, so ustanovili na Osojah posebno postajo za varstvo gozda.

REKORDNA LETINA KORUZE V USA

Iz Washingtona poročajo, da pričakujejo v Združenih državah ameriških letos rekordno letino koruze. Da ne bi zaradi tega cene preveč padle, hoče vlada nakupiti velike množine koruze po dosedanjih cenah. To koruzo bo morala vlada vskladiščiti v velikih žitnih skladiščih ali žitnih silosih, da ne bo prišla vsa koruza naenkrat na trg, kar bi vplivalo na padec cen. Zato je vlada sklenila, da bo dala zgraditi v prihodnjih dveh mesecih en tisoč takih velikih žitnih silosov, v katerih bodo mogli vskladiščiti milijone ton koruze pa tudi drugega žita. Za omogočenje gradnje žitnih silosov je odobrila ameriška vlada znesek v višini več milijonov dolarjev.

PODJUNSKA DOLINA V ZGODOVINI

Uvod

Potrudil se bom, da razložim vsaj površno zgodovino naše okolice. Prav važno je za naš slovenski narod, prav posebno pa za našo mladino, da se vedno oziramo nazaj v prejšnje dobe in preteklа stoletja. Iz teh preteklih časov pa ne vzemimo politike, marveč lepe ideale in kulturo naših prednikov. V verskem oziru so bili boljši kot smo mi; borili so se za pravice sv. Cerkve. Kdo bi hotel danes postaviti samo eno cerkev? Rajši bi še te podrli, če jih ravno ni veliko. A naši predniki se niso ustrašili naporov. Če so morali nositi kamenje z lastnimi rokami na kakšno goro, so bili le ponosni, da so mogli postaviti lepo cerkev. In vse te cerkvice na naših lepih koroških planinah, ki jih obseva jutranja zarja, pričajo o globoki veri naših prednikov.

Prej se še vprašajmo, kaj je sploh zgodovina? Zgodovina je veda, ki hoče dognati in v vzročni zvezi predočiti važne dogodke iz preteklosti človeštva, zlasti onih narodov in tudi posameznikov, ki so vplivali na njegov kulturni razvoj.

V začetku je zgodovina le pripovedna, nato skuša biti poučna. Šele v novem veku (zlasti v 19. stol.) doseže zgodovina stopnjo prave znanosti kot razvojna zgodovina, ki zasleduje predvsem razvoj zgodovinskih dogodkov. Svoje znanje o preteklosti zajema zgodovina iz virov. Viri so dvojni:

I. Poročila, ki zavestno in namenoma poročajo o zgodovinskih dogodkih in se dele v:

1. ustno izročilo (pesmi, bajke in pripovedke, legende);

2. pismena poročila (napisi, rodovniki, letopisi, kronike, spomini, letaki, časniki);

3. slikana poročila (zemljevid, slike, reliefi, kipi).

II. Ostanki so slučajno preostali sledovi minulih ljudi in dogodkov (grobovi, okostja, orodje, orožja, novci, običaji, jezik, zlasti imena, zgradbe listine, akti itd.).

Zgodovinska kritika mora dognati, ali so viri pristni in ali morejo in hočejo poročati resnična dejstva. Pri tem ji pomagajo različne vede, poleg zemljepisja in jezikoslovja zlasti tako zvane zgodovinske pomožne vede. Te so: paleografija (veda o starih pisavah), epigrafika (veda o listinah), sfragistika (veda o pečatih), numizmatika (veda o novcih), genealogija (rodoslovje), arheologija (starinoslovje), heraldika (veda o grbih) in kronologija (časoslovje).

Kronološko delimo zgodovino v:

starivek (od prvih pisanih poročil do preseljevanja narodov leta 375 po Kr., ali pa do razpada zapadnorimskega cesarstva leta 476 po Kr.),

srednji vek (od leta 375 oziroma leta 476 do odkritja Amerike leta 1492)

in novi vek (od leta 1492 naprej; ločimo starejšo dobo do leta 1789 in novejšo).

Po obsegu delimo zgodovino v občno ali svetovno (univerzalno), ki obravnava celoten razvoj vsega kulturnega človeštva, in posebno (specialno) zgodovino, ki obravnava le posamezne panoge človeškega razvoja (n. pr. politična, cerkvena, pravna, gospodarska, umetnostna zgodovina), posamezne države, dežele in kraje (lokalna zgodovina). To pojasnilo bo zadostovalo, ker bomo obravnavali samo specialno (cerkveno) in lokalno krajevno zgodovino.

Župnija v Štebnu

Okoliš sedanje štebenske župnije je spadal od začetka, kakor Globasnica, k pražupniji sv. Mihaela. Ko je leta 1323 pobiral papežev odposlanik prispevke za križarsko vojsko ,je stanoval v Globasnici že duhovnik. Globasnica se imenuje takrat Chlobasnitz superior = Zgornja Globasnica, torej je morala obstati že takrat tudi „inferior“ ali Spodnja Globasnica, to je sedanji Šteben. Nekaj let pozneje se res imenuje kot podružnica šmihelske pražupnije, namreč leta 1362, prvikrat pa že leta 1296. Ko je pa leta 1461 podaril cesar Friderik pražupnijo Šmihel za dotacijo ljubljanski škofiji, se pa Šteben ne omenja, kakor tudi Črna ne, ker sta bili to podružnici šmihelske cerkve. K ljubljanski škofiji je pripadal Šteben še v poznejših stoletjih, kar je razvidno iz dejstva, da te cerkve rektorji jezuitskega reda, ki so bili od leta 1603 do 1776 arhidijakoni v Podjunski dolini, niso vizitirali (obiskovali).

Leta 1490 je bil v Štebnu vikar. Leta 1491 je kupil Laslav Prager od cesarja grad Reberco, zidal sedanjo komendo ter izročil svoja posestva viteškem redu sv. Jurija, ki ga je cesar Friderik leta 1463 ustanovil v obrambo zoper Turke. Od tega časa naprej so župniki ali komendatorji na Reberci bili obenem tudi župniki v Štebnu ali pa so tja pošiljali svoje namestnike, kaplane ali vikarje.

Cerkev sv. Štefana je ustanovil posestnik bližnjega gradu, ki ga ljudstvo imenuje „Hudi grad“, po nemško pa Feuersberg. Ta grad se imenuje v listinah prvikrat leta 1256, leta 1296 pa tudi vikariat v Štebnu. Lastnik gradu je bil koroški vojvoda. Cesar Friderik III. je podaril med drugimi cerkvami tudi Šteben in Reberco novoustanovljenemu redu sv. Jurija, ki je imel svoj sedež v Millstattu. Zato je zgodovina te cerkve odslej spojena z ono na Reberci. Po zatrtju viteškega reda l. 1541 so ljubljanski škofje oskrbovali osirotela posestva nekdanjih vitezov, dokler jih ni nadvojvoda Ferdinand leta 1598 izročil jezuitom. Ta red je bil razpuščen leta 1773, njih posestva pa je prevzela država in jih združila pod imenom „Studienfond der Herrschaft Millstaatt“; ta je še zdaj patron te župnije. Matrike segajo nazaj do leta 1654.

Cerkveno poslopje obdaja pokopališče, ki je jeseni in poleti polno dehtečih rožic in ki je še zdaj zavarovano z visokim zidovjem ter strelnimi linami. Vhod ima železna vrata. Ustna izročila (tradicije) in bajke pripovedujejo, da so bili v tem kraju strašni boji s Turki. Ljudje so pobegnili na pokopališče ter streljali iz strelnih lin na Turke. Še dandanes imajo železna vrata nekaj luknjic.

Cerkev je poznogotska stavba, 24 metrov dolga, 6 metrov široka. Na zunanjih stenah prezbiterija, sestavljenega iz osmerokota, in na južni ladjini steni so podporniki; severni steni sta prizidana žagrad in kapelica. Oba sta iz poznejše dobe. Masivni stolp služi v pritličju za vhod, portal je profiliran, šilast, ladja ima mrežast svod, slavolok je šilast. Prezbiterij je za eno stopnico višji od ladjinega tlaka. V stopnici je vdolbena letnica 1703, ki naznanja čas tlakovanja cerkve. V cerkvenem zidu je star rimski kamen iz mesta Juene, od katerega bomo prihodnjič slišali, z napisom: L BABIO VERKATO AEDILIKO ET BARBIAE SUADULLE UXORI VIVAE ET LUCIO BARBIOVERANO MILITIS COHORTISI PRAETORIAE FILI ET FILIAE. — Na zunanjem pokopališčnem zidu pa je vzidana podoba genija, ki drži ribo v rokah.

Glavni oltar je iz časa kita, konec XVIII. stoletja, tabernakelj je nov. Na oltarju je slika prvomučenca sv. Štefana, kip sv. diakona Lovrenca in na vrhu kip sv. Katarine. Kipi sv. Štefana, sv. Roka in sv. Boštjana so iz časa pozne gotike.

Stranska kapela je posvečena kužnima patronoma sv. Boštjanu in sv. Roku, njih sohe stojé na nastavku. Poleg njiju sta kipa sv. Frančiška Ksaverja in sv. Ignacija Lojolskega. V predeli je napis: Pietas et industria adm. Rev. Domini Thomae Resperger vicarri ad St. Stefanum huic altari splendorem dedit. Anno 1763.

Marijin oltar stoji na evangeljski strani in je okrašen z zvitimi stebrički; na njih so listi vinske trte, v srednji vdolbini kip Device Marije z Jezuščkom, na vrhu slika sv. Trojice. Oltarni nastavek nosi letnico 1699.

Iste oblike je desni oltar, v katerem je kip sv. apostola Petra. (S. A.)

Prispevki za cerkve in duhovnike

Te dni je razposlala škofijska finančna zbornica opomine za plačevanje prispevkov za plače duhovnikov in za vzdrževanje drugih cerkvenih potrebščin. Istočasno opozarja finančna zbornica župne odbore, da bo prisiljena izročiti iztirjanje dolžnih prispevkov sodišču. Do sedaj tega še ni bilo treba, ker so verniki še kolikor toliko vestno plačevali predpisane cerkvene prispevke. Zadnje čase pa so plačane vsote vedno nižje. Ko je nacistična vlada pod Hitlerjem ustavila duhovnikom plače, je ljudstvo nekako upalo, da se bodo razmere uredile in je zato z nekakim veseljem in tudi s požrtvovalnostjo plačevalo cerkvene prispevke. Toda nacistični režim s Hitlerjem vred je že davno padel, redni dohodki duhovnikov pa še vedno niso urejeni.

Res je, da imamo odvetnike, notarje, zdravnike in še druge poklice, ki od države ali dežele nimajo nikake redne plače. Zato pa so ti upravičeni zaračunati si vsako črko, ki jo napišejo in vsak korak, ki ga napravijo. Duhovniško delo pa se po večini ne plačuje: ne spovedovanje, ne previdevanje, ne pridigovanje in po večini tudi ne poučevanje verouka v šoli.

Že v stari zavezi je dal Abraham velikemu duhovniku Melkizedeku desetino od vsega, kar je prirastlo. To je ostala verska postava tudi v Novem zakonu. Zveličar sam si res ni pustil ničesar plačevati, sv. Pavel pa že naroča, „naj se volu, ki mlati, ne zavezuje gobca“. To ni le šaljiva beseda, ampak sveta resnica. Sveti Pavel je čutil, kako je težko od siromašnih ljudi zahtevati za delovanje denarne prispevke in je pisal v listu Korinčanom, da si je moral s svojimi rokami pridelati, kar je potrebovala njegova družba. — Kakor hitro je bilo razmerje med državo in Cerkvijo urejeno, je bila Cerkvi dovoljena desetina. Seveda je z iztirjevanjem desetine imela Cerkev večkrat velike težave in neprijetnosti, ker so bili nekateri predstavniki včasih bolj navezani na posvetne kakor pa na duševne potrebe. Tako je tajnik cesarja Karla Velikega moral opominjati nadškofa Arnona, naj bo oznanjevalec evangelija in ne samo iztirjevalec desetine.

V dobi, ko je na mesto stare gosposke stopil državni uradnik, so med uradništvo uvrstili tudi duhovščino. Uradnike so plačevali in jih še plačujejo iz davčnih dohodkov. — Cezar Jožef II. pa je našel za duhovnike drug vir za plačevanje stalnih plač. Dal je zapleniti cerkvena in samostanska posestva in je dal iz tega premoženja ustanoviti verski sklad; iz tega naj bi dobivali duhovniki redne prejemke. Dohodki verskega sklada so bili iz dohodkov zemljišč, iz prodaje lesa in iz dohodkov planin. Ker pa so posestva pod državno upravo večinoma pasivna ali pa vsaj ne donašajo primernih dohodkov, so bili tudi dohodki verskega sklada zelo nizki in niso zadoščali za izplačevanje plač duhovnikov. Zato je prevzela izplačevanje država iz svojih dohodkov. To stanje je trajalo vse do nacističnih časov.

Ko je zavezniško orožje pokopalo Hitlerja in njegov režim, kakor je Bog v Rdečem morju potopil Faraonovo vojsko, so izgubili veljavnost deloma tudi zakoni iz nacistične dobe. Ostal pa je pri tem v veljavi predpis o pobiranju cerkvenih prispevkov. Država torej ni prevzela izplačevanje plač duhovnikom. Mogoče so temu deloma krivi tudi cerkveni krogi sami, ker se niso preveč branili predpisov o pobiranju cerkvenih prispevkov. Začetkoma je plačevanje teh prispevkov še bilo nekako v redu, danes pa je dohodek, ki ga dobiva škofijska finančna zbornica iz plačil teh prispevkov, že skrajno nizek. Danes mora duhovnik že nekako beračiti in nadlegovati ljudstvo, da plača dolžne cerkvene prispevke.

Resnica je sicer, da bi mladi fantje ne smeli iti v bogoslovje zaradi event.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pismo iz Avstralije

Wallewang. 1. VIII. 1949.

Čisto na kratko hočem napisati, kako se imamo v Avstraliji in kako sem se semkaj vozil. — Dne 22. maja smo se vkrcali v Neaplju na švedsko ladjo „Ana Solen“. Ladja je bila preje letalonosilka, pozneje so jo pa spremenili v bolniško ladjo in je zelo lepo urejena. Potnikov nas je bilo na ladji okrog 800, tudi precej Slovencev je bilo vmes in smo včasih kako lepo domačo zapeli. V Port Saidu smo stali 4 dni in en dan v Adenu. Vročina je v tej krajih huda, prava Afrika. Ko smo pluli preko ekvatorja, so se častniki oblekli v zamorske noše in namazali po obrazu, še več šal smo tam doživeli, smeha je bilo dovolj. Pa tudi drugače je skrbel za zabavo kino, ki smo ga imeli na ladji. — Ravno čez en mesec, to je 22. junija, smo prispeli v Sidney in smo takoj prestopili na potniške vlake, ki so nas prepeljali v Bathurst. Tam sem bil nekako 14 dni v „šoli“, učili smo se angleščino. Po 14 dneh pa so nas pozvali na delo. Zaposlitev sem dobil pri neki tvrdki za gradnjo ceste. Začetkoma sem se tega dela skoraj branil, toda pogodba za delo je za dve leti in ni mogoče dolgo izbirati. Sedaj pa sem z delom že kar zadovoljen. Preddelavci so z nami dobri, hrana je poceni in tudi dobra je, tako kar dobro živim in mi še na teden ostaja od zaslužka 5 funtov. Že sem si kupil obleko iz najboljše grebenane tkanine (Kammgarn), ki stane 12 funtov. Upam, da si bom mogel tu pri tem zaslužku še nekaj prihraniti, nekateri že govorijo, da si bodo postavili lastno hišo, ako ostanejo tukaj. — Kupil si bom še orodje, da bom ob sobotah delal doma za sebe (dopisnik je mizar. Op. ur.). Ko bodo drugi videli, da je lepo izdelano, bodo tudi pri meni naročali, ker smo v mizarstvu mi Slovenci gotovo mnogo pred tukajšnjimi mizarji. Zato so tudi vse hiše tu zelo enostavno izdelane in ravno tako tudi notranjost. — Ceste so tu zelo lepe in dobro urejene, po njih pa „frči“ vse polno avtomobilov.

Za danes zaključujem, drugič pa še kaj novega. Preko širokega morja pošiljam mnogo pozdravov vsem poznanim in vsem bralcem „Kor. Kronike“. — Vaš D. L.

Amerika v številkah

Lani so v Združenih državah do konca julija izdelali dva milijona avtomobilov, v letu 1949 pa je bilo to število doseženo že začetkom junija.

*

V letu 1948 so Združene države izdelale rekordno število 388 milijard cigaret, od katerih so 25 milijard izvozili.

*

New York porabi dnevno 3,088.000 litrov mleka.

*

Nad 25% ameriških univerz in kolegijev ima tečaje kinematografske tehnike.

*

Ameriško avtomobilsko društvo poroča, da so letos prepeljali v Evropo nad 1750 avtomobilov ameriških turistov. Število ameriških turistov, ki vzamejo s seboj svoj avtomobil na potovanje v tujino, bo letos verjetno za 50% večje kot lani.

*

Ameriški rudarji gredo v pokoj s 60 leti in imajo pokojnino na mesec sto dolarjev, ki jih plačuje podporna blagajna, katero vzdržujejo s prispevki delodajalcev.

*

V letu 1948 je bilo ameriškim državljanom podeljeno 25.991 patentov, to je približno en patent na 5800 prebivalcev.

*

Leta 1948 so v Združenih državah zgradili nad 1 milijon stanovanj in stanovanjskih hišic.

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

DOBJE PRI LOČAH

V torek dne 30. avgusta popoldne je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika p. d. pri Borovcu, ki je tudi lastnik hotela „Jepa-Mittagskogel“. Nenadoma je zagorelo vse poslopje in je bilo komaj mogoče rešiti živino. Zgorelo je poslopje popolnoma, razen zidu, z vsemi letošnjimi pridelki in vsemi kmetijskimi stroji. Škodo cenijo na približno 60.000 šilingov.

Gasilci, ki so bili hitro na kraju nesreče, so komaj mogli pred ognjem obvarovati hotelsko poslopje, ki je komaj 10 metrov oddaljeno od gospodarskega poslopja. — Skedenj, ki je pogorel, je bil še skoraj nov, bil je postavljen na mestu prednjega skednja, ki ga je tudi uničil požar.

OTMANJE

V zadnji številki „Kor. Kronike“ ste poročali, kako so razbojniki napadli kmetijo Rutnik v Rutah pri Želinjah. Nekaj podobnega se je dogodilo tudi pri nas. Dne 31. avgusta ob devetih zvečer so prišli iz smeri od Gospe Svete trije zakrinkani moški in so v Šribičah vdrli v gostilno Ošabnik. Roparji so vdrli v klet in so od tam poizkušali priti v gostilniške prostore. Gostilničarja Primož in Marija Ošabnik sta jim nekaj časa mogla to preprečiti, ko sta tiščala vrata in pri tem vpila na pomoč. Vendar so končno vlomilci vdrli vrata, nakar so poizkušali s pestmi pobiti gostilničarja in njegovo ženo na tla. Gostilničarju je eden razbojnikov nameril samokres na prsi in mu grozil, da ga takoj ubije, če bo še kričal na pomoč. Vendar so se razbojniki le zbali, da zaradi krikov obeh napadenih ne bi prišli sosedi na pomoč in so po štirih minutah hitro zbežali. Pri tem so pustili v gostilni aktovko in dva nahrbtnika. Vlomilci ves čas niso izpregovorili nobene besede, stari so bili po opisu kakih 20 do 30 let, imeli so s sajami namazane obraze in prilepljene brke.

Kakor že zadnjič pri opisu sličnega napada v Želinjah, opozarjamo tudi sedaj prebivalstvo, naj takoj vsakega sumljivega tujca javi najbližji orožniški postaji.

SELE

V „Kor. Kroniki“ ste že pisali o „žalik-ženah“, ki so bile baje v mnogih krajih prelepega Roža; niste pa omenili, da so bile tudi v naših lepih Selah. In vendar se tudi pri nas v Selah na Kotu mnogo govori o njih. Bile so v Gerlovcu in vpile na kmeta Dovjaka: „Dovjak, bob sej!“ Kmet Dovjak jih je slušal in je sejal bob po „srinu“. Ker pa je bila njiva strma, se je skotalil seveda bob po strmini navzdol in se nabral za plotom, kjer so ga „žark-žene“ pobrale. (Pri nas namreč ne pravimo „žalik-žene“, ampak „žark-žene“). Drugo leto pa je Dovjak na tisti njivi pridelal toliko boba kot še nikoli preje.

Zdaj sta v Selah dva kmeta Dovjaka, Zgornji Dovjak in Spodnji Dovjak. Še zdaj se večkrat sliši, da kdo domačinov enega teh kmetov v šali nagovori: „Dovjak, bob sej!“

Še drugo zanimivost so imele „žark-žene“ v Gerlovcu, namreč kamenito kravo, ki so jo baje molzle. Ne daleč od gostilne Janeza Maleja na Zgornjem Kotu je v Gerlovcu skalnata votlina, katero je izdolbla tekoča voda izpod Žerjava. Na stropu te votline je skalnat izrastek, ki je zelo podoben kravjemu vimenu in ljudje še danes pripovedujejo, da je to vime del kamenite krave, ki je dajala mleko „žark-ženam“.

CELOVEC

(Novi mesarski mojstri)

Sredi avgusta so bili v Celovcu izpiti za mesarske mojstre. Zglasilo se je 19 kandidatov, izmed katerih so tile opravili izpit z ugodnim uspehom: iz Celovca Hugo Benedikt, Janez Feichter, Viljem Höferer, Valter Nondre, Friderik Rošar, Janez Stüfler, Jurij Kurat in Alfred Činder; iz Šmohorja Janez Jernej; iz Poreč Jože Krasnik; iz Borovelj Jožef Huric in Franc Pirtscher; iz Malošč Jože Golob in iz Čajne na Zilji Gabrijel Rupert. — Vsem mladim mojstrom čestitamo.

SV. JURIJ PRI ŽVABEKU

je mičen, z gozdom porasel hribček, o katerem stoji v župnijski kroniki, da je 150 m visok. Navadno imam vselej s seboj lesen meter, da izmerim, kar je treba, to pot sem ga pa, ne vem, kako je to prišlo, pozabil doma in zato ne morem natančno reči, če je hribček res toliko visok ... Je pa ta hribček čisto podoben kakemu otoku in še posebej zato, ker se ne drži sosednega Komla, tako da človek nehote misli, da je bilo tu kdaj jezero, iz katerega je ta griček ven gledal.

Na vrhu je stara cerkvica sv. Jurija in lahko se reče, da je gori samo za cerkev prostora, pa za nič drugega. Slika v glavnem oltarju kaže svetnika, ki kroti zmaja. Kjer je ta svetnik patron, je skoraj gotovo kaka stara razvalina in ljudsko izročilo veli, da je bil ondi nekoč grad, to je stavba iz srednjega veka. Lahko je pa gori stalo tudi kako prazgodovinsko gradišče iz časov pred Kristusovim rojstvom. Grad ali gradišče — naj bo že kakorkoli, v zemlji so zares vidne neke vzbokline in jame in zanimivo bi bilo vedeti, kaj pomenijo.

Strokovnjaki so nam rekli, da je današnja stavbica iz gotskega časa, a je bila v začetku 18. stol. predelana in sicer na zahtevo papeškega vizitatorja. Tudi o tem stoji v župnijski kroniki. Vizitator je baje zahteval povečavo prezbiterija, ki je danes poznogotski, a svojčas naj bi bil romanski. Da bi bili v 18. stol. (leta 1711) povečavali cerkev v gotskem slogu, je pa malo verjetno, so nam rekli isti strokovnjaki, zato bo treba tisti vir previdno brati. Za zgodovinarja tedaj še ne bo zmanjkalo dela. Ladja ima prav ličen lesen strop, ki je razdeljen v 4 kotna polja, okrašena s pisanimi rožami; lopa pred cerkvijo ni pa kar nič okusna. V zvoniku je baje visel zvon iz 13. stol. Iz tega časa so zvonovi že prava redkost.

V nedeljo dne 21. avgusta je bila gori dobro obiskana sv. maša. Prvotno ni kar nič izgledalo, da bo kaj ljudi, kasneje se jih je pa nabralo polno cerkev. Pri maši je prepeval domači pevski zbor. Pri prvi pesmi se še niso vsi glasovi ujeli, kasneje je pa lepo šlo in je prednašanje ugajalo. Pot je pravilen, s stalno vajo bo vedno bolje in mladi glasovi bodo sčasom lepše zveneli.

SV. NEŽA PRI VELIKOVCU

Že oddavnaj so bili splošno in daleč naokrog znani ter zelo dobro obiskani sejmski dnevi na tri nedelje po Veliki Gospojnici pri Sv. Neži pri Velikovcu. Ti sejmi so bili nekoč zelo lep vir dohodkov za kapitelj v Velikovcu, ko je bil ta še nekak „svetni gospod“ posestev pri Sv. Neži. Tržne pristojbine, ki jih je takrat pobiral kapitelj, so bile znatne. — Ko so pozneje sejme — najbrž za časa cesarja Jožefa II. — ukinili, so ljudje še vseeno prihajali na sejmske nedelje k Sv. Neži. Niso pa sedaj prihajali zaradi sejmov, ki jih ni bilo več, ampak so prihajali k molitvenim dnevom. Obisk pa je ponehaval od leta do leta bolj in je med nacistično dobo in med vojno skoraj popolnoma ponehal.

Leta 1945 so po polomu nacizma prvič spet prišli domačini v manjšem številu in nato vsako leto več. Letos je bila ob sejmskih nedeljah cerkev sv. Neže že kar polna ljudi, zlasti še na nedeljo, ko je opravil službo božjo domačin č. g. prelat Valentin Podgorc. Tudi okoličani se vedno bolj zanimajo za staro svojo cerkev sv. Neže. Četudi je bilo ravno zadnjo nedeljo veliko romanje na Višarje in je zaradi tega izostala vsakoletna procesija od Št. Petra, je bilo število obiskovalcev cerkve pri Sv. Neži izredno veliko.

Letos so tudi sejmarji, predvsem lectarji, razpostavili svoje šotore in dva slaščičarja sta s svojimi sladkostmi vabila zlasti mladino. K sreči pri cerkvi Sv. Neže ni gostilne, najbližja je 10 minut oddaljena od cerkve. Tu je tudi med službo božjo donela godba, kričali so fantje in so se vrtela dekleta. Zdi se nam, da so se plesne prireditve pri nas preveč razpasle in gotovo ne bi mogel nikdo ničesar reči — razen pohvale —, če bi kulturni urad pri deželni vladi v Celovcu začel premišljevati o „kulturnosti“ in nekulturnosti vseh teh številnih „ljudskih“ plesov. Sicer bi mogoče bilo to komu malo nezaželeno in neprijetno, v resnici bi bilo pa to zelo pozitivno delo za narod in za kulturo, ako bi vlada na kak način število teh plesov omejila in dala nalog policijskim oblastem, da bolj strogo nadzirajo, da se teh raznih veseljačenj ne bo udeleževala celo nedorasla mladina in to včasih celo pozno v noč.

PLIBERK

(Vabilo na akademijo)

Mladina pliberške okolice priredi v dobrodelne namene v nedeljo 11. septembra ob 3. uri popoldne v dvorani glavne šole v Pliberku akademijo. Na sporedu so resni in šaljivi prizori, nadalje simbolične in ritmične telovadne vaje.

S tem nastopom hočejo mali in najmanjši nekoliko razveseliti svoje mamice, ki jih zato srčno vabijo k obilni udeležbi. Vabljeni pa so tudi vsi ljubitelji in prijatelji mladine, ki bodo gotovo s sporedom zadovoljni.

BRNCA — ŠT. LENART

(Uprizoritev „Miklove Zale“)

Vabimo vse farane k uprizoritvi Klinarjeve operete „Miklova Zala“, ki jo priredi Slov. prosvetno društvo „Dobrač“ v soboto 10. septembra popoldne ob 17,30 in v nedeljo 11 septembra ob 14,30 v Zmotičah pri Prangarju.

TEČAJ ZA RADIOTEHNIKE

Tehnično učilišče in poskusni zavod na Dunaju (Technische Bundeslehr- und Versuchsanstalt, — Wien IX., Währingerstrasse 59) prireja dvoletni specialni tečaj za radiotehniko. Pouk je celodneven. Vpisovanje je od 29. avgusta naprej. Na prednji tečaj opozarjamo naše bralce. Vse potrebne podatke dobijo pri ravnateljstvu zgornjega zavoda.

KLEMEN HABJAN:

JERČEVI GALJOTI

(Izviren roman)

24.

Jerčevka je bila obvekana, Marjeta tudi.

Aleš je mirno spravljal svoje stvari v kovčeg.

„Kam greš, za pet ran božjih?“ mu grabi Jerčevka stvari iz rok.

„Samo do Okroglega, mama. Službo že imam. Nisem več Jerč.“

Tedaj se je prikazal na vratih Vorenc. Na pol opravljen je šel mimo sina in utonil proti mlinu.

Aleš se je poslovil.

Ko je stopil pred bajto, je Lojze slonel ob plotu. S povešeno ustnico je bil podoben očetu.

„Greš zdaj k Ulešu?“

Aleš je brez besede stopil proti njemu in odložil kovčeg.

„Zdaj ne boš več za psa, da bi vohal za menoj.“ In ga je s težko roko oplazil čez obraz, da se je sesedel ob plotu.

Potlej je mirno odšel na Fistra.

X.

Jerč je odprl mlin in se zgubljeno razgledoval. Alešev odhod ga je zabodel v srce.

Aleš se je izrodil. Zatajil je Jerče in sicer v trenutku, ko so pričeli rasti, ko so stopili spet med gruntarje.

Torej je bilo vendarle vse res, kar so ljudje govorili po vasi.

V tem hipu si ni bil na jasnem, ali sovraži bolj Aleša ali Uleša.

Zagnal je kolesa. Mlin se je stresel in klopotanje je napolnilo ves prostor.

Koj potlej je prišel Lojz z rdečo marogo čez obraz.

Jerč ga je samo ošinil.

„Ali si se udaril?“

„Mahnil me je,“ je siknil Lojz.

Vorenčeva povešana ustnica se je tresla.

„Domov pojdi!“

Lojze je utonil nazaj skozi vrata.

Jerč je moral biti sam. K južini ni prišel. Zvečer se je privlekel kakor pijan, povečerjal in koj legel.

Jerčevka mu ni rekla besede.

Drugi dan Jerč Aleša ni več imenoval. Zanj ga ni bilo več.

*

Minca je zvedela za dogodek po južini. Novico ji je prinesel Andrej.

Uleš še ni ničesar vedel. Globel je bila od rok in novice so po navadi že stare prihajale pod črepinjek.

Minca je vedela, da je vse izgubljeno. Ena sama pot je še: k Tancarju.

Toda kaj bodo ljudje rekli?

Andrej ni vedel svetovati. Ali naj počaka, da Uleš izbruhne, ali naj že prej na skrivaj odide.

Minci se je zdelo prvo bolj prav.

Uleševka je bila vsa iz sebe. Ko jo je minil vek, je pričela tudi sama ugibati.

„Počakaj, nemara ne bo tako hudo. Andrej naj kar naprej hodi v vas.“

Sprožila je vse Zimovka. Koj drugi dan, ko je bil Andrej zvečer pri Ulešu, je uščenila Sebenaka.

„Le kaj počne Andrej vsak večer v Globeli?“

Sebenak jo je začudeno gledal.

„Mislim, da veš.“

„Pa je Jerčev že dobil, kar je tvoj mislil.“

Sebenak je kar zasihal.

„Zato je Vorenc pognal Aleša od bajte.“

„Kakoo?“

Sebenak je vstajal izza mize.

Zimovka se je drobno hihetala.

„Prepočasen si bil z Andrejem.“

Sebenak je pričakal sina. Prvič, da ni že prej legel. Andrej je koj uganil, da oče že vse ve.

„Si slišal zavoljo Jerčevega?“

„Slišal.“

Andrejev glas je miren.

„In kaj pravi Minca?“

Andrej je skomizgnil za rameni.

„Nisem je vprašal.“

Koj drugo dopoldne je Uleš pretolkel hčer, da se je komaj zavlekla v kamro. Zvečer pa je Sebenakovega, ki je prišel v vas, pognal skoz vrata.

Aleš je čez dva dni vse zvedel.

Sebenak in Uleš sta v sovraštvu.

Ko je zvedel za to Vorenc, se mu je povesila ustnica. Boljšega si ni mogel želeti.

*

Jeziki so zdaj obirali Uleša in Sebenaka, Aleša in Andreja, Jerča in Minco.

Vsem se je Minca najbolj smilila. Stari sploh ne govori z njo. Kakor da je ni pri hiši. Več ima dekla besede kakor domača hči.

Čeprav je Uleš pazil na vsak njen korak, jo je Aleš vendarle dobil.

S Tancarjem je zmenjen. Stanovanje lahko dobi. Živela bosta. Če ne dobro, pa slabo. Glavno, da bi se rešila očeta. Odkar ve, da Andrej ni mislil resno, jo bo skušal poriniti kam drugam. Snubcev ne bo manjkalo.

Minca se med solzami smehlja.

Dote ne bo prinesla niti beliča.

Aleš se smeje. Kaj dota! Dokler ima Aleš take roke, bo lahko zaslužil za dve doti.

Uleš naj kar vse obdrži. Alešu ni za Ulešev denar, čeprav je tudi Jerčev znoj zraven.

Alešu je samo za Minco. Grdo bi naredil, ko bi se zdaj umaknil, ko ga deklič najbolj potrebuje.

Aleš je bil tudi pri gospodu župniku. Prijazen gospod so, čeprav precej kratki.

„Kaj si se zaletel z glavo v zid?“

„Jerči smo trdih glav, gospod župnik.“

Aleš se ni dal koj ugnati.

„Kanalja,“ so se zategnile ustnice župniku v smeh.

„Tako je ne morem vzeti,“ rine Aleš svojo.

„Še tega se manjka,“ gledajo župnik izza očal.

„Kaj pa Minca pravi?“ so radovedni župnik.

(Dalje prihodnjič)

Najnižje cene pri največji izbiri
Specialna tekstilna trgovina in sprejemalnica volne
MAX PLACH
CELOVEC - KLAGENFURT
8.-MAI-STRASSE 1

Prispevki za cerkve in duhovnike

(Nadaljevanje s 6. strani)

dobre plače in se to tudi skoraj nikdar ni godilo. Kljub temu pa gotovo pri izbiranju poklica mora mlad človek misliti tudi na to, kako bo živel. Če pa vidi, da v poklicu ne bo imel možnosti, da bi se mogel vsaj malo stanu primerno preživljati, si bo izbral drug poklic. Pripovedujejo, da v Franciji pastiruje na sedem župnij še en sam duhovnik. Tudi pri nas postajajo razmere vedno slabše.

Zaradi nizkih dohodkov bo mogla v bodoče škofijska finančna zbornika k stroškom gospodarstva župnij doplačevati le še v najskromnejšem obsegu in sicer le še za popravljanje ostrešja in streh. Pa še to samo tam, kjer niti nadarbina niti cerkev nimata zemljišča. Vsi dohodki namreč že komaj zadostujejo za izplačilo res skrajno skromnih duhovniških plač. — Vsako nedeljo in vsak praznik se pobira v cerkvi za potrebe domače cerkve in za razne splošne potrebe. Z darovanim denarjem je bilo do sedaj večinoma mogoče še podpirati gospodarstvo cerkve in župnišča, kakor nakup sveč, mašnega vina, popravila in deloma tudi nakup paramentov, vzdrževanje poslopij itd.

Ako darovi v cerkvi niso zadostovali, je bilo mogoče zaprositi škofijsko finančno zbornico za prispevek. Tako so bogatejše župnije nekako podpirale revne župnije. Sedaj bo tudi ta pomoč odpadla.

Ker pa ljudstvo vedno bolj neredno plačuje cerkvene prispevke, bode v bodoče finančna zbornica na predlog cerkvenih odborov uvedla proti posameznikom tudi sodno iztirjanje dolžnih zneskov. Bilo bi namreč krivično, ako bi plačevali v redu samo nekateri predpisane cerkvene prispevke, ostali pa bi si nekako sami črtali plačevanje teh prispevkov. To postopanje vpliva polagoma tudi na tiste, ki sedaj še redno plačujejo in tako se dohodki vedno bolj manjšajo.

Mislimo, da je popolnoma v redu, ako tudi mi opomnimo vse vernike, ki so še v zaostanku s plačevanjem cerkvenih prispevkov, da te v redu plačajo. Če so naši predniki žrtovali toliko, da so postavili lepe cerkve, ki so danes največji okras naših krajev, bi bilo pač zelo slabo spričevalo za nas, da danes ne bi mogli žrtvovati toliko, da bi bilo mogoče te cerkve in župnišča primerno vzdrževati. To napravimo le s točnim plačevanjem cerkvenih prispevkov. Danes ni dosti, če pravimo: „Saj sem veren kristjan!“, nimamo pa nobenega smisla in čuta dolžnosti za vzdrževanje cerkve in njenih naprav. Tak ni dober kristjan, saj bi mogli reči, da velja danes 6. cerkvena zapoved: „Prispevaj tudi za cerkvene potrebe po predpisih cerkvenih predstojništev!“ V. P.

NADALJNJA DODELITEV ŽIVIL

Na živilske nakaznice za 57. dodelitveno dobo dobijo potrošniki:

Moka za kuho: po 1.000 gramov na odrezke 1/E, 1/Jgd, 1/K in 1/Klk.

Riž: po 300 gramov na odrezke z oznako „Nährmittel“ (hranila) 1/E, 2/E, 1/Jgd, 2/Jgd, 1/K, 2/K, 1/Klk in 2/Klk.

Testenine: po 300 gramov na odrezke z oznako „Nährmittel“ (hranila) 3/E, 4/E, 3/Jgd, 4/Jgd, 3/K, 4/K, 3/Klk, 4/Klk.

Pšenični zdrob: po 300 gramov na odrezke z oznako „Nährmittel“ (hranila) 3/Klst in 4/Klst.

G. FRICK
železo, kovine, stroji
CELOVEC - Salmstraße 7, Tel. 14-86
Nakup starega železa, kovin, cunj, kosti
Prodaja železja vseh vrst

MALI OGLASI

Organist, Slovenec, tenorist, želi spremeniti službeno mesto (iz Štajerske na Slov. Koroško). Naslov v upravi „Kor. Kronike“. 506

Krojaškega pomočnika, pridnega in poštenega iščem. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Ponudbe poslati na „Kor. Kroniko“ pod „Samostojen“. 1100

Opozorilo krojaškim pomočnikom

Zvezna tekstilna šola (Bundestextilschule) v Dornbirnu na Predarlskem priredi enoletni tečaj za krojaške pomočnike. Sprejeti morejo biti samo pomočniki, ki imajo že dvoletno praktično učno dobo kot krojaški pomočniki. Razen tega morajo napraviti še praktični sprejemni izpit.

Pričetek tečaja je že sredi septembra, zato naj se za to zanimajo in takoj prijavijo na naslov ravnateljstva omenjene šole. Šolnina znaša za pol leta 51 šilingov, ostali stroški pa so na pol leta predvideni na 30 šilingov. Obenem si morejo fantje pomagati z delom v tovarni. — Kdor dovrši omenjeni enoletni tečaj z dobrim uspehom, ima pravico in možnost delati takoj mojstrski izpit.

Radio Celovec

NEDELJA, 11. septembra:
7,15—7,35 Jutranja glasba.
13,30—14,00 Pojeta in igrata Marija in Štefan Gerdej.

PONEDELJEK, 12. septembra:
9,00—9,20 Zanimivosti.
14,45—15,00 Pouk slovenščine za nemško govoreče.

TOREK, 13. septembra:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.

SREDA, 14. septembra:
9,00—9,20 Poročila, gospodinjsko predavanje, slovenska pesem.

ČETRTEK, 15. septembra:
9,00—9,20 Poročila, zdravniško predavanje, slovenska pesem.
14,30—15,00 Literarna oddaja.

PETEK, 16. septembra:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.

SOBOTA, 17. septembra:
9,00—9,20 Pregled tiska, poročila.

Kruh - brez nakaznic

Najboljši znak, da v resnici prehajamo že v redne razmere, je ta, da moremo dobiti vedno več življenjskih potrebščin brez nakaznic. Že nekaj časa je bilo mogoče dobiti črni kruh brez nakaznic, četudi je bilo uradno še predpisano, da smejo prodajalci dajati tudi črni kruh le proti odvzemu krušnih odrezkov. Z dnem 12. septembra pa stopijo v veljavo novi predpisi o oddaji nekaterih živil.

Ker je letošnja žetev nadpovprečno dobra, je določeno, da naj bo od 12. septembra naprej moka boljša. Do sedaj so morali mlini dobiti iz rži 88% moke, v naprej pa le 84%. Pri pšenici je znižan ta odstotek od 90% na 80%. To se pravi z drugimi besedami, da bo od 12. septembra naprej v prodaji kruh, ki bo imel skoraj predvojno kakovost.

Istočasno so odpravljene nakaznice za črni kruh, za testenine, za pšenični zdrob in za otroška hranila. Ostanejo pa začasno še nakaznice za belo pecivo in za moko. Bo pa deloma znižana cena za moko. Razen tega bodo z 12. septembrom ukinjene tudi nakaznice za sir in morske ribe.

Upamo, da bomo mogli v doglednem času poročati še o ukinitvi nakaznic za beli kruh in za moko ter za meso, maščobe, sladkor in mleko.

Rešitev križanke „Za bistre glave“:

Vodoravno: 1 Lopa, 4 Učenik, 9 Bo, 10 Srd, 11 Eva, 12 Elita, 14 Ibar, 15 Toda, 16 Oko, 17 Amerika, 19 Bas, 20 Re, 21 Osa, 24 Mladec, 29 Dar, 30 Vata, 31 Ata, 32 Denar, 33 Bo, 34 Portir, 35 Aa, 36 Komat, 40 Aga, 43 Aron, 45 Krn, 46 Počasi, 48 Oda, 49 In, 50 Alt, 52 Amalija, 56 Kdor, 57 Gaz, 58 Turin, 60 Rozi, 61 Opoj, 62 Čer, 63 Samoten, 64 Dan.

Navpično: 2 Obeta, 3 Polom, 4 Ura, 5 Č, d, 6 Nebo, 7 Iva, 8 Karta, 10 Star, 13 Ide, 14 Ika, 16 Okel, 18 Irma, 21 Oda, 22 Sat, 23 Ara, 25 Ave, 26 Dan, 27 Eta, 28 Car, 32 Dota, 33 Brat, 36 Kap, 37 Oro, 38 Moč, 39 Ana, 40 Ako, 41 Grd, 42 Ana, 44 Dinar, 47 Simon, 51 Letos, 52 Adijo, 53 Igor, 54 Jaz, 55 Azija, 56 Krom, 59 Upa, 60 Ren, 62 Če.

FILME
dobite pri FOTO-FILMU
HUBERT WANDERER
DOMGASSE 4
Razpošiljanje po pošti

Villacher Bier
VEREINIGTE KÄRNTNER BRAUEREIEN AKTIENGESELLSCHAFT VILLACH

VEDNO VELIKA IZBIRA
ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG,
na roko vozlanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev.
Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.
Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.
Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese
DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH
TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 — 4447

Moške
nylon nogavice
polo srajce
kopalne hlače
ženske in otroške
kopalne obleke.
Otroške igrače
Grüner
CELOVEC - Burggasse

Radio Schmidt
Prodaja - popravila žarnice
Vaša strokovna trgovina
CELOVEC - Klagenfurt
Bahnhofstraße 22 · Telefon 29-48

Barve, lake, emajle, laneni firnež, slikarske in pleskarske potrebščine
kupite najbolje pri
PETER DE CILLIA
FELDKIRCHEN - Telefon 73
in pri podružnici:
Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38

Kinder FOTO Ella Petrykiewicz
FOTOGRAF
BELJAK - Villach
Poročne in darilne slike ter slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del.
Nov naslov:
Postgasse 3, Tel. 49-36

„Koroška Kronika“ izhaja vsak petek — Cena za naročnike mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Uredništvo lista je v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/. — Tel. 3651/02. — Uprava in oglasni oddelek v Celovcu, Völkermarkter Ring 25/I. Tel. 3651/96. — Mesečno naročnino je treba plačati v naprej. — Rokopisi se ne vračajo.
Tiska: Tiskarna „Carinthia“ v Celovcu.